

૭૮૬
મશહુર ઉરદુ

પુનેજીગર.

ઉર્
નીલોદર.

શેઘેર.

રીયાઝ હુમકો મોઝરસર હોવે બકાઝે દવામ;
ફનાકે બાદ હુમારા કલામ બાદી હોમે.

જીયામનાર તથા પ્રસીદ્ધ કરનાર

જમનાદાસ ભગવાનદાસ બુકસેલર.

લીંડીબજાર દુકાન નંબર ૧૦૯-મુંબઈ.

કાવદા પ્રમાણે ગજસ્ટર કરાવી છે

મુંબઈ.

“ભુલેચર પ્રીટીંગ પ્રેસ” ગુલામવાલી બર નંબર ૪૨
મીટર સખારા ગુણાજી
જમનાદાસ ભગવાનદાસ કે વાસ્તે જાપા.

૧૯૧૨

દીંમત છે આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ સંગ્રહ

૪૨૨૮

૬૧૬૮:૨ ૧૬૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૨૨૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ખૂને જીગૃહ

વિષય ૬૧૬૮:૨ ૧૬૮

તખતએ નાટક.

(નામે એકટર.)

સીકનદરજાહ-શીરોઝકા ગાસીખ
ભાષ.

મીરસાહેબ-મુસાહીબે સીકનદર
મીરજસાહેબ-મુસાહીબે સીકનદર
ખાનસાહેબ-મુસાહીબે સીકનદર
ફીરોઝ-ખીરાદરે ખુરદ સીકનદર
નેકબખત.

કાકુર-શીરોઝકા દીલી ખેરખવાહ
મુસાહીમ. [વગૈરા.

નાટકકે એકટર-અંધે લંગડે કાને
શમસ-શીરોઝકા વફાદાર દોસ્ત
આડેમીરઝા-આબાશ રધસ
તીરછેમીરઝા-આબાશ રધસ
શમશાદ-નૈજવાન આશીક મીઝાજ

મુમતાઝ-નૈજવાન આશીક મીઝાજ
ફરફખસીઅર-શાહ વાઘીદ તસ-
નીમ અફસરે પુઘીસ

કપતાન-જહાઝકા આલા અફસર
જેલર-કેદખાનેકા મોહાશીઝ
કદલુ-ધોખી

પરવેઝ-ગકુ સરદાર
હુમાયુન્ફર-શાહઝાદા

શાહજલાલ-આખીદ મગર દર-
પરદા શૈતાન ચોખદાર

હકીમ-મઆલીજે શાહઝાદી
કાઝીસાહેબ, દરખારી, અમીર, વઝીર,
શાહી, સરદાર, વગૈરા વગૈરા.

નામે એકટરેસ.

શાહઝાદી તસનીમ-શીરોઝકી-
માથુકા

ગુલઅંદામ-કાકુરકીમાથુકા
ગુલફખસાર-અસમત ફરોશ સીક-
નદરકી સાખીક માથુકા બાષસ
ખરબાદીએ સીકનદર.

ફીતના-તીરછે ખીરઝાકી મનઝુરે
નઝર.

ધન્નુ-કાલુકી ઔરત
ચમપા-શાહીમાલન
રામીશગર, સહેલીયાં, કનીઝે
વગૈરા વગૈરા.

બનામે ખુદા.

મુનિ જગર.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

(હમદ અંદરસે)

ગાના.

સાબ—કર રહુમ કીરદીગાર, હુમ બંદે હુય ગુનેહગાર.
બેડા લગાદે પાર, ચલી નાવ મંજધાર.
હુયે માલીક તુ ખાલક તુ જાનકા હુયે દાવર તુ
સરવર જહાનકા—કર રહુમ.
મગમ મગન તુજસે જગત સારી,
હુયે ચમન ચમન તેરી ગુલકારી.
તેરે તુરકી ચમક, રહે ઝમીનસે તાફલક,
બન્દે હુયે જીન ચોર મલક તેરે કીરદીગાર—કર રહુમ૦

ઝબાની.

મીકનદરજાહ—અધિયારાને ખાવીકાર વએ દોસ્તાને ગમગુસાર
અબ કયા સુલહકાર હુયે ફીરોઝશકોહ દરપએ
આઝાર હુયે મેરા દીલ બેકરાર હુયે.

મીરઝાસાહેબ—ફીર હુઝુરકો ડર કાહેકા કયા પીદવી ચોર કયા
પીદદીકા શોરબા.

મીરસાહેબ—હાંહાં હુઝુર ફૈઝ ગનજુર ઈસકર કયું મલાલ હુયે,
ફીરોઝ બેચારા કયા માલ હુયે, ઉસકા તો મુફલસીકી
વજહસે ખુરા હાલ હુયે યહાં ચારોં ન ફૈલાયા અયસા
જાલ હુયેકે ઉસકા નીકલના બીલકુલ મહાલ હુયે;
બલકે જાનકા વખાલ હુયે.

મીકનદરજાહ—યહુ તો આપકા ફરમાના બજા'હુયે લેકીન વોહલી
એકહી છંટા હુવા ગુનડા હુયે ઉસને બહોત સર ઉઠાયા
હુયે તુફાન મચાયા હુયે જરૂર કોઇ ન કોઇ ફીતના ઉઠા
એગા ખવાહુમખવાહુ હુમકો મખમસેમે ફંસાએગા

અયસા ઇનતીઝામ કરના ચાહીએ એમુહીમ અંજ-
મકો પહોંચે એર ઉસકી તકદીર બદલેથીર અયસી
ચકરાએ કે દીવારેએ સર ટકરાએ હાથ મલતા
રહેજાએ લેકીન કોઈ તદખીર બન ન આએ.

મીરઝાસાહેબ—હુઝરે આલીકે એક બાલસે અયસીહી તદખીર
કી જાએગી કે ઉસકી અકલ ચકરાએગી ખુબ નાચ
નચાએગી.

મીરસાહેબ—અગર ઇસવકત ખાનસાહેબ આજાતે તો ખુબ ગુલ-
ખીલાતે ઉનકી રાએ હુમેશા ઠીક હોતી હયે ઝંગે કુલ-
ફતકો આઈ નચે દીલસે ઘોતી હયે.

સીકનદરજાહ—હાંહાં યહુ ખુબ યાદ દીલાયા. સોતે હુવે ફીતનેકો
જગાયા ઉનકો જદદ ખુલાના ચાહીએ કોઈ તદખીર
નીકાલના ચાહીએ (ખાનસાહેબ આના)

ખાનસાહેબ—આદાબ અરઝ કરતા હું હુઝરે આલી.

સીકનદર—યહુલો યાદ કરતેહી આગએ, આઈએ હુઝરત સલામત
ઇસવકત મએ સખત મુસીબતમે મુખતીલા હું આફ-
તોમે ઘેરાહું.

ખાનસાહેબ—નસીબે દુશમનાં અયેસા કયા આઝાર હયે કયા
કીસી પરી રખસારકા પ્યાર હયે. યા દીલે માએલે
ગેસુએ ખમદાર હયે યા યાદે દીલદાર હયે, જદદ
ફરમાઈએ કયા ઇસરાર હયે.

મીરઝા—સુખહાનદલાહ કયા લછછેદાર ખાતે હયે, દીલ લેનેકી
ઘાતે હયે.

સીકનદર—ન ગેસુએ ખમદાર હયે ન યાદે દીલદાર હયે ન કીસીકા
આજાર હયે ન કોઈ ઇસરાર હયે યહાં એરહી આઝાર
હયે દીલ ખીમાર હયે જીનેસે બેઝાર હયે, તખીઅત
નીહાયત બેકરાર હયે.

ખાનસાહેબ—ખુદાનખવાસતહ કયું લાચારી હયે જીનેસે બેઝારી
હયે અયેસી કોનસી ખીમારી હયે.

સીકનદરજાહ—આપને સુના નહીં ફીરોઝ હીરસા લેના ચાહતા
હયે મુજહે તખાહુ કરના ચાહતા હયે.

ખાનસાહેબ—યહુ કયા મુશકીલ ખાત હયે એકહી ચાલમે ખાત
હયે ઉસકી કયા ખીસાત હયે.

સીકનદર—(ખુશ હોકર) અયેસી કોનસી ખાત નીકાલી હયે
જીનેસે મેરી બહાલી હયે યા યહુ સખ શેખી ખાલી હયે.

ખાનસાહેબ—અગર ફીરોઝ યહાં આજએ તો ઉસકો શરાબ પી-
 લાફર મદહોસ બનાએં ઓર અપના કામ નીકાલેં.
 સીકનદર—લેકીન ઉસકો શરાબએ નફરત હયે યહ બડી કબાહતહે.
 ખાનસાહેબ—જીસતરહ હો ઉસે સમજહાના ચાહીએ, શરાબ
 પીલાના ચાહીએ બહેલાના ચાહીએ, ફુસલાના ચા-
 હીએ, અગર ન માને તો ઝબરદસ્તી કામ નીકાલના
 ચાહીએ.

સીકનદર—હાં હાં યહ ઠીક તરકીબ હયે, આપકી તકરીરલી અ-
 જીબ હયે ઉસકે આનેકાલી વકત કરીબ હયે, મગર
 વોહલી આદમી અજીબો ગરીબ હયે.

ખાનસાહેબ—હુઝુર દેખતે જાએ કયેસી સહર બયાનીયાં દીખાતા હું
 કીસતરહ દામમેં લાતા હું.

સીકનદર—અચ્છા તો દેર કયા હયે દોર ચલે મન ચલે ગમ દુરહો
 અલમ કાકુરહો.

ખાનસાહેબ—હુઝુર કયા દેર હયે અગર ઇસ વકત દુઓર ન ચલે
 તો અનધેર હયે.

સીકનદર—અચ્છા ફીર કયા દેર હયે.

(સાકીકા દુઓર ચલાના ઓર સખકા ગાના.)

ગાના.

સખ—ચલે ચલે દુઓર ભરે સાગરકા
 કલી પોટરકા કલી જીનજરકા
 ઢલેજામ નએ નએ કનટરકા
 ન ગમહો ઝરકા નહો ગમ સરકા
 રહે જહાં મઝા મએ અમરકા
 નહો વાં પતા ગમે મહેશરકા
 પીએ ઇસે જોવોહ ઉડે બેપરકા
 નહીં કહીં કોઈ તેરે હુમ સરકા
 ડર કયા કલકા સાકીયા મારો ખુશીકે નારે
 મારો યારો—હાંહાં—ડર કયા કલકા સાકીયા
 નાચો છમાછમ કુદો ધમાધમ દીલ નહી હારો—હાંહાં.

ઝબાની.

ફીરોઝ—ભાઈજાન આદાબ અરઝ કરતાહું તસલીમ બજા લાતાહું

સીકનદર—ખાનસાહેબ એક જામ ઓર માખૂર હો તાકે કુલકત
દીલકી દુર હો ગમે અલમ કાકુર હો.

ફીરોઝ—હમ અયેસે હોગએ અદસાહો અકબર ચેહ તેરી કુદરત
હમારે નામરે વોહ હાથ અબ કાનોપે ધરતે હયે ભાઇજન
અયેસા કયા ઇનકેલાબ હયે જો હમપર ઇસકદર ઇતાબ
હયે કયા સલામકા જવાબ દેનાલી અઝાબ હયે.

સીકનદર—(નીશેમે) ન ભાઇ ન ઇનકેલાબ ન અઝાબ હયે ન
સવાબ હયે જો કુછ હયે શરાબ હયે.

ફીરોઝ—આપકા કહાં ખીયાલ હયે યહુ કેસી ચાલ હયે અફસોસ
યહુ કયા હાલ હયે.

સીકનદર—નહાલ હયે ન કાલ હયે તેરા હાલ બેહાલ હયે. યહાં
ઓરહી ખીયાલ હયે.

ખાનસાહેબ—આપકા કયા જાને કયા હાલ હયે યહાં હર હાલમેં
કમાલ હયે અબલી સમજહે કયા ખીયાલ હમે.

ફીરોઝ—લોહોલ વલા કુવત યહુ તો સબ નીશેમેં બક રહે હયે બ-
નદરોંકી તર ઉચક રહે હયે.

ખાનસાહેબ—યહુ શરાબકી ખુશબુસે દીમાગ મહુક રહે હયે અંગા-
રોંકી તરહ દીલ દહુક રહે હયે.

સીકનદર—લીજએ આબેહયાતકા જામ લીજએ ઓર મઝા ચખીએ.

ફીરોઝ—ભાઇજન આપ ઇસકો આબેહયાત કહેતે હયે.

ખાનસાહેબ— શએર.

લુતરે મૈ તુજસે કયા કહું ઝાહીદ

હાએ કમખખત તુને પીહી નહીં

ફીરોઝ—આપ લોગોંકો કયા ખખત સમાયા હયે જો ઇસ કાફીરકો
મુંહ લગાયા હયે ખુદકો આફતમેં ફંસાયા હયે.

ખાનસાહેબ—લે પી એક આધ જામ ઓર મઝા દેખ.

શેએર.

લુતરે મએ તુજસે કયા કહું ઝાહીદ;

હાએ કમખખત તુને પીહી નહીં.

ફીરોઝ—બેશક હઝરતે સઅદીને જો કુછ ફરમાયા દુરસત હયે.

શેએર.

નીકોઈ બાબદાં કરદન ચુનાન અસત

કે બદ કરદન બજાએ નેકમરદાં

ધનલોગોંકે સરપર હરામ સવાર હયે
મેરા તો ઇસ સોહબતસે દીલ ખેઝાર હયે.

સીકનદર—

શેએર.

જામેજમ રખદે તાકે કસરાપર
મેરા ચીલ્લુ શરાબસે ભરદે

ખાનસાહેબ—જખહીતક આપકે દીલમે ખુરાઇ હયે જખતક ઇસના
આશનાસે ના આશનાઇ હયે અગર આપ ઇસકા મઝા
ચખેંગે તો ફીર કલ્લી અયેસા ન કહેંગે એક જામ લેકર
દેખીએ ફીર કયા નઝર આતા હયે દીમાગ કહાંસે
કહાં જાતા હયે.

ફીરોઝ—યહુ સરાસર આપકી નાદાની હયે આપને કયા દીલમે ઠાની
હયે અગર આપકે સરપર જન સવાર હયે તો કીસીકા કયા
અખતીયાર હયે યહુ આપકા ખીયાલખામ હયે જનકા
યહુ શગલ મુદામ હયે ઉનકા ખુરા અંજામ હયે જનાખે
ખાલી મેરા તો દુરહીસે સલામ હયે.

ખાનસાહેબ—યહુ કયા ખેહુદા કલામ હયે આપકી અકલ ખરાબ
હયે યહાંસે ખાલી જના સખત અઝાબ હયે ઇનકા
પીના તો અયેન સવાબ હયે.

ફીરોઝ—યહુ કયા નાલાએકીકી ખાતે હયે અઘયારીકી ઘાતે હયે
નેક બનદે અયેસે દેમોમે કબ ખાતે હયે.

સીકનદર—ઇસ મહફીલકા દસતુર હયે કે શરાબ પીના ઝર હયે
અગર કોઇ મજબુર હયે તો ઉસકા કુસુર હયે ફીર યહાં
ઝખરદસતી ઝર હયે

ફીરોઝ—લડાઇકારે અકલમન્દ નહીં લેકીન બનદા કીસી કામમે બન્દ
નહીં અગર યહી ઇરાદા હયે તો બનદા આમાદા હયે.

સીકનદર—ખાનસાહેબ કીસખાતકી દર હયે યેહુ કયા અંધેર હયે
યહાંસે ખાલી જાએ આર હમારા મુંહ ચીડાએ.

ખાનસાહેબ—ખંદા હાઝીર હયે કયા કીસી ખાતમે કાસીર હયે.

(સખ મીલકર ફીરોઝકા ઝખરદસતી શરાબ પીલાના ચાહતે હયે
ફીરોઝકા વફાદાર નૌકર કાપુર તલવાર લીએ આકર સખકા ડરાતા
હયે સખ ઇલાહીદા હોજાતે હયે.)

કાકુર—આ બદ મઆશો યહુ કયા ધુમ મચાઇ હયે કયા તુમારી શામત
આઇ હયે કોઇ અપને લાઇસેલી લડતા હયે ઇસતરહ દુશમની

કરતા હયે ખખરદાર અગર કીસીને ચુંકી-ઓર મૈને તલવાર
ભોંકી અફસોસ શરાબ કયસી ખુરી ચીઝ હયે ગુમકરદએ
અકલો તમીઝ હયે ઉસ્કા પીત્તા ખુરા કામ ઓર ખુરે કામકા
ખુરા અનજમ સોહખતે બદલી કયા ખુરી આદત હયે
ખાસકર નૌ જવાનોકે લીએ તો કીયામત હયે હઝારોંકો ધસને
નાશાદ નામુરાદ કરદીયા. લેકીન અફસોસ ફીરલી ધસકો લોગ
નહી છોડતે ધસસે અપના મુંહ નહી મોડતે

ફીરોઝ-શાખાશ કાકુર ખુખ વકતપર આયા મેરા ધમાન બચાયા.
કાકુર-આપ દેખતે જાએ એક એકકા કાન મોડોડતા હું ધન
સખકા સર તોડતા હું.

મુખમ્મસ.

સીકનદર-કુછ ફીકર હશરકા હયે ન રોઝે હીસાબકા
મુંહસે લગા હયે અખતો પીયાલા શરાબકા
અંદેશા સવાબ ન તો ખટકા અઝાબકા
એક લુતફ મીલ રહા હયે હુમે તો શાખાબકા
કયા પુછતેહો હાલ શરાબો કખાબકા.

ફીરોઝ-યહ વલવલા યહ શોક શરાબો કખાબ કા
લખરેઝ કરના જમ મએ લા જવાબ કા
યહ મશગલા હયે સુખહો મસાઆ જનાબ કા
કુછ ખોફલી હયે આપકો રોઝે હીસાબકા
કયા હાલ હોગા ધસ દીલે ખાના ખરાબકા.

કાકુર-કુછ ખોફલી હયે તુમકો ખુદાકે એતાબકા
રોઝે જઝાકા ઓર અઝાબો સવાબકા
અંજમ કયા હયે આપકે જોશે શાખાબકા
કયા હાલ હો રહા હયે યહાં આં જનાબકા
માલુમ હોગા હશરમે પીના શરાબકા.

સીકનદર-નાસેહા ઝીદ હયે મુજહે ધસ તેરે સમજનેસે
યહ વોહ ગુથથી હયે સુલજહતી નહી સુલજહાનેસે
રનજ હોખતા હયે યું ખાતકે બડખનેસે
ધુંટ દા ધુંટ છલકતે હુવે પૈમાનેસે
કયું ફીરા જાના હયે ઝાલીમ મેરે મએખાનેસે.

ફીરોઝ-મોઆફ કીજે મુજહે ધસ સાગરો પૈમાનેસે
બનદા માઝુર હયે ધસ આપકે ફરમાનેસે
તૌખાલી હમને તો કર લી હયે યહાં આનેસે

જોપડા અંચા હયે ઇસ આપકે કાશાનેસે
 થકગએ કાન મેરે આપકે અફસાનેસે
 કાકુર-એકસી છાઇ હયે ઇન લોગાંકે યાં આનેસે
 દરે દીવાર નઝર આતે હયે વીરાનેસે
 આપહી આપ હુએ જાતે હયે મસતાનેસે
 રનડીયાં ગીરદ હયે યું ખાતોંકે મટકાનેસે
 આપ આતે હયે નઝર મુજહકો તો દીવાનેસે
 સીકનદર-મનઅ કરતા હયે મુજહે સાગરો પૈમાનેકો
 નાસેહા આગ લગે ઇસ તેરે સમજહાનેકો
 ફીરોઝ-મુંહ લગાના હયે યુરા સાગરો પૈમાનેકો
 કુછ સમજહ લીજીએ નાસેહકેલી સમજહાનેકો
 કાકુર-આપ રહેનેભીદે ઇસવાઝકે સમજહાનેકો
 મુંહ લગાતે હો અબસ વહશી વો દીવાનેકો
 ખાનસાહેબ-નાઝકરતી હુઈ કયા બાદે સખા આતી હયે
 મે કાશો ખુબ પીઓ આજ ઘટા આતી હયે
 સીકનદર-દુખતે રઝ મેંહદી લગાએ હુએ કયા આતી હયે
 આજ મએ ખાનેસે કયું જુએ હીના આતી હયે
 ફીરોઝ-કુલકુલે મયેસે ખસદ યાસે સદા આતી હયે
 મએ કશો કુછલી તુમે શરમે હયા આતી હયે.
 કાકુર-હર તરફસે યહી ઘનઘોર ઘટા આતી હયે
 આપકે સરપે ચડી કાલી બલા આતી હયે.
 ખાનસાહેબ-યહ તો કોઇ દીવાના હયે.
 સીકનદર-અજી અકલસે ખીલકુલ બેગાના હયે.
 મીરઝા-અજી એક દઓર ઓર ચલે.

(શરાબકા દઓર ચલતા હયે)

સીકનદર-બલકે ઓર ચલે ઓર ચલે ઓર ચલે.
 મીરઝા-જમ મુંહસે લગાના શરાબકા.
 મીરસાહેબ-ગાના બખના શરાબકા.
 મીરઝા-કપડે બસાના શરાબમે.
 મીરસાહેબ-બલકે નહાના શરાબમે.
 સીકનદર-અજી હુબકે મરજના શરાબમે.

કાકુર-અફસોસ આપકી કયા યુરી હાલત હયે એક એકકી યુરી
 ગત હયે યહાંસે ચલો ઓર ઇનકો ઇસી હાલતમે છોડો.
 (સખકા બેહોશ હોખના કાકુર ઓર ફીરોઝકા જના.)

આખ-પહેલા પરદા-દુસરી.

(રાસ્તા)

(ફીરોજ ઓર કાકુરકા આના)

ગાના.

ફીરોજ-પરભુહરમન સંકઠ કર સુખી દુખ કબલગ પાએજી
કર તુ પરસન મન મન હુયે દુખી અખ સરજન જાએજી
કયું જાન પરાનકો ચૈન બહેનએન દીનરૈ નગમખીએજી-૫.
ભાગત રોરો અંખીઅનકી
સુધ ખીસર ગધ તનમનકી-નીરખી
સગરી-અન પરખત ખની જગ નગરી
હો ભાધ પીતા ઓર માતા
દુખમેં નહી કામ આતા
ગયો જાનપરાનકો ચૈન બહેનૈન
દીનરૈન ગમખાએજી-પરભુ.

ઝખાની.

અફસોસ ચારો તરફસે મુસીબતોંકા સામના હુયે અલી
મુજહે બહોત ઉમર કાટના હુએ હાએ કયા દુનયાંકા ખુન
સફેદ હોગયા મોહબખતકા નામ જહાનસે ખોગયા હકીકી
ભાઈ આંખેં દીખાતા હુયે દીદઓ દાનીસ્તા નઝર ચુરાતા
હુયે ચારોં તરફસે યાસકી ડરાઉની સુરતેં નઝર આતી હુયે
દીલપર રંજે અલમકી ઘટાએ છાધ જાતી હુયે દુનયામે કોધ
કીસીકા કયા એતેખાર કરે દીલપર કયું કર જખર એખતીયાર કરે
બએત.

ન કરે દુસ્ત યગાનોંકા ભરોસા કોધ
સચ હુયે મુશકીલમેં કીસીકા નહી હોતા કોધ.

ઝખાની.

ન કોધ દોસ્ત હુયે ન મદદગાર ન અઝીઝ હુય ન રીશતેદાર
અફસોસ કયા કરૂં કીસસે મુસીબત બયાન કરૂં દીલમે આતા
હુયે કે ઝહેર ખાકે મરૂં.

કાકુર-તોખા તોખા કયા ફરમાતેહો મેરા દીલ દુખાતે હો ખુદા
મુસબબખુલ અસખાબ હુયે ઉસકી બખશીશ બેહીસાખ
હુયે આપ ધસ કદર કયું રંજ ઉઠાતે હુયે ખ્યાહમખ્યાહ
દીલ દુખાતે હુયે.

ફીરોજ--અયે કાકુર વફાદાર તુને મેરા ઇમાન બચાલીયા અપના બનદએ એહસાન બનાલીયા ગો સખને મેરા સાથ છોડા લેકીન તુને રીશતએ ઉલફત ન તોડા.

કાકુર--આપ કયા ફરમાતે હયે બંદએ ના ચીઝકો શરમસાર બનાતે હયે મયેને કયા કીયા સીરફ હુકકે નમક અદા કીયા જહાં આપકા પસીના ગીરેગા વહાં અપના ખુન બહાઉંગા ઇનશાઅલલાહ તુમકો દુશમનોસે બચાઉંગા આપ કીસી ખાતસે ન ઘબરાએ દીલ બહેલાએ.

ફીરોજ--કાકુર તેરી ગમગુસારીસે મુજકો ઇતમીનાન હોતા હયે ખયેર અખ તુજહકો મનજુર હયે ચલ અપને પુરાને દાસ્ત શમસકે પાસ ચલે શાએદ વોહ હુમારી કુછ મદદ કરે.

કાકુર--એશક વોહ વફાદાર હયે ઉસકી દાસતીસે કબ ઇનકાર હયે આપ ચલીએ મએ અલી આતાહું.

(ફીરોજકા બના.)

ગાના.

કાકુર--હુમક હુમક ચલત સીકનદરકે ઘર જાઉં
જાલ એક બીછાઉં રૂપ નયા બનાઉં
ખુખ નાય નચાઉં મેં પુલીસ ઇનીસપીકટર બનકે
યું ચાલ ચલુંગા તનકી એક ફ્રોજ બનાઉં
ધુમ મચાઉં ઘરલું ઘરકો દુશમનકે.

ઝબાની.

કાકુર--(ખુદસે) અખ બંદા એક ચાલ ચલતા હયે દુશમનોપર ઝહેર ઉગલતા હયે મએ પુલીસ ઇનીસપીકટર બનકર જાતાહું સીકનદરકો નાય નચાતાહું કુછ રૂપીયા કમાતાહું મગર હાં ખુખ યાદ આયા દાચાર આદમી નોકર રખલુ ફ્રોજ જમા કરલું અરરર વોહ સામનેસે તીન આદમી આ રહે હયે અખ છુપ જાઉં ઇનપર દાંવ લગાઉં.

(તીન આદમી આતે હયે એક અંધા એક લંગડા એક કાના.)

કાકુર--અરે ઓ ભાઈ જાનેવાલો કયા નોકરી કરોગે.

(સીટી બજતા હયે.)

સખ--હાં હાં સાહેબ કરોગે.

કાકુર--કરોગે અચ્છા અપની અપની સીફતેં બયાન કરો.

લંગડા--બંદા ચલતે વકત ઝમીનકા ઉતતુ કરતા હયે.

અંધા-અંદાલી કુછ ન કુછ ટોલહી લેતા હયે.

કાના-ઇંજનીબ સખકો એક આંખસે દુરખીન લગાકર દેખતા હયે

કાકુર-તુમ નોકરીકે લાએકકતઇ હો કયુકે પંજ અયેખ શરખ
આજસે તુમ મેરે નોકર રહે. મગર શરત યહ કે જો મંએ
કહું ખીલાસોએ સમઝે ઉસે ફારન અનજમકો પહાં-
ચાદે કયુ મનઝુર હયે.

સખ-મનઝુર મનઝુર

કાકુર-તો તુમ મેરે નોકર ઝુર

ગાના.

સખ-કયા હમ ફાજમેં ભરે હુવે હુવે અંધે લંગડે તીન

કાકુર-પકડ જકડ ખીગડ અકડ ખતાકે માફ લાત

લંગડા-કુસલાઉં ફંસાઉં બહેલાઉં બહેકાઉં યહી હુવે મેરી ખાત

અંધા-તુમેં કોઇ કયા જાને મુજહે સખ જગ જાને લાખોં કાદે ઘાત

કાના-સૈકડોં ઉલટી સૈકડોં સીધી ખનાઉં મૈલી ખાત

સખ-કયા હમ ફાજમેં ભરે હુવે હુવે અંધે લંગડે તીન

ઝખાની.

કાકુર-ચલો બાહુરો ચલો દુશમનકા સરક ચલો

બાબ-પહેલા પરદા-તીસરા

સીકન્દરજહકા બાગ

(અરબાબે મહેફીલ જમા હુવે શરાબકા દૌર ચલતા હુવે)

ગાના.

સખ-ભરકે પીલાદ શરાબ ચાર સાકીયા

કોડે ફટકારહું-તોડે ખરદારહું ઘોડેસવારહું-ભર.

અયસી રંગીલી ખેઝહો દીલ જસસે સખાકા તેઝ હો

જદુ ભરાહો ચશમમેં ઓર દીલમેં યું આમેઝ હો

થોડીસી ઓર હુવે શીશમેં બાકીયા-ભર.

મૈ હોવે કુનજે બાગહો સાકી હો માહવશ

કોઇ વહાં મોખીલ ન હો બાઇસ હીજબકા

ગરદનમેં હાથ ડાલકે વોહ શુખ ખેહીજબ

લખસે લગાદ મેરે પીયાલા શરાબકા

શરાબહો કબાબહો યહે શૈર હો ફીરાકીયા-ભર.

અશઆર.

સીકંદર-શરાબે નાખસે ખાલી મેરા પએમાના આતાહયે
 તુજહે કુછ નંગલી અએ હીમને મરદાના આતા હયે.
 ખાંસાહેબ-ઘટાએ ઉડતી આતી હયે ખબર દા બાદખવારોંકે
 જીગરકે થામકર સાકીલી બેતાબા ના આતા હયે.
 મુસાહીબ-પીયાલા હાથમે બોતલ બગલમે આર છીપાએ મુંહ
 નએ અંદાઝસે દેખો મેરા મસતાના આતા હયે.
 દુસરા-અજબ આલમ હયે હસતીકા ગઝબ જોબન ચમનપર હૈ
 બનાએ આજ ઝાહીદલી વઝે રીનદાના આતા હયે.
 તીસરા-મૈ સદકે તેરે અએ સાકી પીલાદે દસતે રંગીસે
 કે કીબલેસે ઉઠા બાદલ સુએ મૈખાના આતા હયે.

ઝખાની.

સીકંદર-આજ અજબ બહાર હયે ફુલા હુવા ગુલઝાર હયે યહ
 સમાંહો આર ગરદીશમે પૈમાનાહો આર પહેલુમે એક
 ચારે જાનાના હો.
 ખાંસાહેબ-આપકે હુકમકી તામીલ હોગી ઇસ કામમેલી તાજીલ -
 હોગી (કાકુર પુલીસકી વરદામે મઆ અપને મસતુઇ ફૈજકે
 આતા હયે આર મદાસરાકર લેતા હયે)
 કાકુર-પકડલો સખકો કોઇ હીલને નપાએ ખબરદાર ટલને ન પાએ
 (સખ ડરકે છુપ જાતે હયે સીકંદર અઠડતા હયે)
 સીકંદર-ખબરદાર આગે ન બડના ઝીયાદા મુંહ ન ચડના તુમારા
 ધીયાન કીધર હયે કીસીકે મકાનમે ધુસ આના કયા નાની-
 જીકા ઘર હયે.
 કાકુર-(દો કોડે મારકર) ખબરદાર મુરદાર મુંહસે કુછ ન નીકાલ
 ચોંચ સંભાલ યહ મકકારી આર યહ બદમઆશી યહ મૈ
 ખવારી આર યહ અધ્યાશી સીયાહકારીસે સીયાહકારી
 (સીકંદર પરીશાન હોતા હયે)
 ખાંસાહેબ-(સીકંદરસે) કયું હુઝુરકા મીઝાજ અઆહા હયે.
 સીકંદર-અજબ સતાતા હયે ઝાલીમ બેદરદ મેરે હયે પેટમે દરદ
 કાકુર-(હંસકર) પેટમે દરદ હયે યા સરમે દરદ હયે હુઝુરકા
 ચેહરા તો ઝુરર ઝરદ હયે અગર પેટમે દરદ હયે તો હાઝીર
 શરબતે વરદ હયે આપકી નબઝતકતો સરદ હયે સમજીહે
 બંદા ઇલમે કીયાફામેલી ફરદ હયે.

સીકન્દર-યહ કયા ઝકઝક હયે બેહુદા બક બક હયે
 કાકુર-ન ઝકઝક હયે ન બકબક હયે યહ સવાલ બહોત અદક હયે
 મુબલીગ અલૈહીસ્સલામકી રમક હયે ઝરદાઝીકી કુલી શકક
 હયે આપકા સીના કયુ અલીસે શક હયે.
 ખાંસાહેબ-(ચુપકેસે સીકન્દરસે) હુઝર કુછ દે દીલાકર ઇનકો ટા-
 લીએ ઇસ બલાકો યહાંસે નીકાલીએ.
 સીકન્દર-અચ્છા તુમહી ફયેસલા કરલો મેરે હવાસ ઇસ વકત
 દુરસ્ત નહીં હયે.
 ખાંસાહેબ-હુઝર દીલકો સાફ કીજીએ કુસુર મોઆફ કીજીએ.
 કાકુર-કહીં ખાલી ખુલીલી કુસુર મોઆફ હોતા હયે દીલ સાફ
 હોતા હયે.
 ખાંસાહેબ-(એક થૈલી લેકર) લીજીએ. યહ આપકી નઝર હયે કયા
 અબલી કોઇ કસર હયે.
 કાકુર-(થૈલી લેકર) અચ્છા તો હમ જાતે હયે તુમકો ઇસ વકત
 બચાતે હયે (ખુદસે) મસલ હયે મુરદા દોઝબમે જાએ યા
 બીહીશતમે. હમે અપને હલવે માંડેસે કામ (કાકુરકા મઆ-
 સીપાહીયોકે જના)

બાબ પહેલા-પરદા ચૌથા

(શમસકા મકાન.)

શમસ-વોહ આએ ઘરમેં હમારે ખુદાકી કુદરત હયે કલી હમ
 ઉનકો કલી અપને ઘરકો દેખતે હયે આજ કહાં રાસતા
 ભુલ ગયે, હાં યહ તો બતલાઇએ, આપકા કયા હાલ હયે
 ચેહરા કયુ પુરમલાલ હયે.
 ફીરોઝ-કયા હાલ પુછતેહો યહાં હાલ બેહાલ હયે જીના વખાલ
 હયે સખત મુસીબતમેં ગીરફતારહું આફતોકા શીકારહું.
 શમસ-ખુદાનખવાસ્તા કયા મુસીબત આઇ જો અયેસી ખુરી
 હાલત બનાઇ.

શએર.

ફીરોઝ-ન પુછ હાલ મેરા ચોખે ખુશકે સહેરાહું,
 લગાકે આગ મુજહે કાફીલા રવાના હુવા.

કયા કહું કયા ન કહું આહ ભાઈ શમસ અગર મેરે વાલીદકા સાયા ન મેરે સરસે ઉઠતા ન ધન આફતોમે ફસતા હાએ બદ સોહબતલી કયા જુરી ચીઝ હયે કે આદમીકો કીસી કામકા નહી રખતી સીકન્દરકો બદમ-આશ ગનદુમનુમાં જે ફરોશોને ભરરેપર ચડાયા હયે. મએ ખવારી અધયાશીને ઉસકી આંખોપર પરદા ડાલા હયે અફસોસ ઉસકા વોહ ખુન જસમે હુમ દાનોંકા હીસ્સા હયે ખીલકુલ સફેદ હોગયા, માલો દાલતકે નીશીમે મખમુર હયે જુરી સોહબતકે ખુમારમે ચુર હયે મુજહે હીસ્સા દેના નહી ચાહતા હાએ હકીકી ભાઇને મુંહ મોડ લીયા રીશતએ ઉલફત તોડદીયા, અબ દુનીયામે કીસકા એતેબાર કરે કયા કરે કયા ન કરે.

શમસ—ફીરોઝ મુજહે તુમારી હાલત પર રોના આતા હાએ મગર કયા હો સકતા હાએ સીકન્દરકી હાલત બહોત ખરાબ હયે ગો શરત આમેઝ હાએ મગર એક હોલનાક ખવાબ હાએ ઇસકા અંજામ અચ્છા નઝર નહીં આતા ફીરોઝ અલી તુમ ના તજરોબાકારહો ઇસ વાસતે ગમખવારહો, લેકીન દુનયાંમે અએસે અએસે મરહુલે બહોતસે તયે કરને હોંગે, બડી બડી ઘાટીઓંમે કદમ ધરને હોંગે.

ફીરોઝ—એશક ઇસ વકત મેરા દીમાગ શીદદતે ગમસે પરેશાન હાએ તખીઅતકો બડા ખલજનન હાએ સીકન્દરકી કજખુલકીને તમામ ઉમ્મીદોંકો ખાકમે મીલાયા મુજહે ઉસકી ઉલફતસે નફરત હોગઇ દીલમે સખકી તરફસે કુદરત હોગઇ.

શમસ—નહીં અયસા ખીયાલ નકરના ચાહીએ મસલ હયે ખુદા પંજ અંગુશત ચકસાં નકરદ દુનયાંમે સખ એક તખીઅતકે નહીં હોતે.

ફીરોઝ—જખ હકીકી ભાઇકા યહ હાલ હયે તો ફીર ઓર કયા માલ હયે.

શમસ—સખ લોગોંકા યહ હાલ નહીં હોતા શરીફોંકા યહ ખીયાલ નહીં હોતા. સચ્ચા દાસ્ત વોહી હયે જે મુસીબતમે કામ આએ ચાહે જાન જાએ મગર આંખ ન ચુરાએ.

રૌર.

અયશકે યાર તો અગયારલી હો જાતે હયે દાસ્ત વોહ હયે જે જુરે વકતમે કામ આતે હયે

ફીરોઝ—મैं આપકી સચ્ચી હુમદરદીકા શુકરીયા અદા કરતાહું.
આપકી સચ્ચી મોહબ્બતને મુજહે ઇસવકત તસકીનદી
શમસ—મैं વૈસાહી જાંનીસાર દોસ્તાહું જૈસા કે પહેલે થા યહ મકાન
આપકા મકાન હયે, યહ માલ આપકા માલ હયે મઝે
આપકા ગુલામાને ગુલામહું જાંનીસારે મુદામહું.

ફીરોઝ—અબ ઇસ શહેરમે મેરા દીલ બહોત ઘબરાતા હયે ઇસકે છો-
ડનેકો જી ચાહતા હયે યહાંસે ચલાજાઉં ફીર કહી મુહ
ન દીખાઉં.

શમસ—યહ કયા ખીયાલે ખામ હયે કહીં મદરોંકા યહ કામ હયે.
આપ જીસકદર ચાહીએ માલ લીજીએ જહાઝપર જાઇએ,
દુસરે મુલકોંમે સોદાગરી કીજીએ.

ફીરોઝ—આપકી ઇનાએત મુજહે દીવાના બના દેતી હયે ખાવબુદ
ઇન સદમોંકે ખુશીસે મસતાના બના દેતી હયે મઝે
નીહાએત ખુશીકે સાથ ઇસ તદખીરકો પસન્દ કરતાહું.

શમસ—અચ્છા તો મઝે ઇસકા બહોત જલદ બન્દોબસ્ત કરતાહું.

ફીરોઝ—બહોત બેહતર આપને મેરે ઝખમ દીલકે સાથ વોહ કામ
કીયા હયે કે જૈસે મુરદેકે સાથ હઝરત ઇસાને કીયાથા,
અબ મઝે જાતાહું ઇનશા અલ્લાહ બહોત જલદ વાપસ
આતાહું.

શમસ—બહોત અચ્છા ખુદા હાફીઝ. (ફીરોઝ જતા હયે.)

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવા.

(રાસ્તા.)

ફીરોઝ—અઝે કાકુર ગમગુસાર અબ કયા હયે ઇનતીજાર શમસ
વફાદારને હકકે દોસ્તી અદા કીયા મુજહે જહાઝ ઓર
માલ સોદાગરીકે વાસતે દીયા અબ મઝે સફરકો જાઉંગા
તીજરતસે રોઝી કમાઉંગા લેકીન તેરા કયા ઇરાદા હયે,
તુહી મેરે હુમરાહ ચલને પર આમાદા હયે.

કાકુર—બેશક વફાદારી ઇસીકા નામ હયે સચ્ચી દોસ્તી બડે
મરદોંકા કામ હયે બલા મैं આપકા સાથ છોડ સકતાહું
કીસી તર મુંહ મોડ સકતાહું અયશ તો હુમ ઉઠાએં મુસી-
બત કોન ઉઠાએગા.

ફીરોઝ-કાકુર મએં તેરી વફાદારીકા મસકુરહું અખ સામાન કરના
ચાહીએ કયુકે અખ યહાંસે બહોત જલદ ચલના ચાહીએ.
કાકુર-બહોત અચ્છા જૈસી રાએ આલીહો લેકીન હુઝુર ઇસવકત
કયસા અચ્છા સમાં હુએ મગરબી ઓફક અરગવાં હુએ
આઇએ ઝરા શાહઝાદીકે બાગકી સૈર કરે ફીર મકાનકો
વાપસ ચલેં.

ફીરોઝ-ખુખ યાદ દીલાયા મુજહે પયારી શાહઝાદીસેલી તો
રખસત હોના હુએ આહ.

ઐત.

હૈફ દર ચશમ ઝદન સોહબતે યાર આખીર શુદ
રૂએ ગુલ સેર નદીદેમ બહાર આખીર શુદ

બાખ પહેલા-પરદા છઠ્ઠા

(શાહઝાદી તસનીમકા બાગ)

ગાના.

સહેલીયાં-પ્યારી શાહઝાદીકી સવારી આઇરે

શાદાં આલીશાન હરઆન ગુલશન પર ફરમારવાઇરે
બાદે સખાને પુકાર દીયા સએર આતી હુએ કરનેકો
ઇસ ચમનમે ગુલર-ન્યારી હુએ મુહુઅમુ
ગુલકારી હુએ સુખસુ-રંગ હુએ રંગ
કએસી બહાર હુએ જંગલ લાલા ઝાર હુએ
સખઝા આશકાર હુએ-શાને કીરદીગાર હુએ-આ-શાહઝાદી
હાલી હાલી કાલી કાલી કોએલકી હુએ તાનઆલી
ગુલકી લાલી મએકી પ્યાલી નરગીસકી હુએ શાનઆલી
બરગે દરયા મીનાકાર હુએ ઝમીન પુર બહાર
કયા હુએ નકશોનીગાર-જંગલ સેહરા વો કોહસાર
મયદાં સારા પુર અનવાર હરસુ કુલોંકી મહકાર
હરાલરા હુએ ગુલઝાર ના પયેદા હુએ ખસોખાર
આંખેં મલતે હુએં દીલદાર-ખુલખુલ ગાતી હુએ તરાના
સએરકા હુએ યહ ઝમાના-આતે હુએ યાં સુખહો શામ
ખુશીકા હુએ યહ મુકામ -હાહાહાહા-હાહાહાહા
ન્યારી ન્યારી શાન ન્યારી-પ્યારી પ્યારી દેખીસારી
પુરફીઝા શાદમાન ખુખ દીલોજન કીયા-આ-શાહઝાદી.

ਤਸਨੀਮ—

ਭਯਾਨੀ.

ਗੁਲਅੰਦਾਮ ਗੁਲੜਘਸਾਰ ਖਸ ਵਕਤਕਾ ਸਮਾਂ ਆਂਯੋਮੇਂ
ਘੁਪਾ ਜਾਤਾ ਹੁਏ. ਆਯੋ ਸਭ ਮੀਲਕਰ ਕੁਲ ਤੋਡੇਂ
ਦਾਬਰੀ ਫੁੱਲੇ ਯੋਲੇਂ ਦੀਲ ਯਹੇਲਾਯੇਂ.

(ਸਭਕਾ ਗਾਨੇ ਹੁਏ ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੋਡਨਾ)

ਗਾਨਾ.

ਸਹੇਲੀਆਂ-ਰੰਗ ਰੰਗ ਰੰਗ ਹੁਏ ਆਯਾਦੀਨ ਉਮੰਗ ਹੁਏ
ਉਮੰਗ ਹੁਏ ਉਮੰਗ ਹੁਏ-ਰੰਗ ਫੰਗ ਸੰਗ ਹੁਏ
ਬੰਗ ਮੀਰਫੰਗ ਹੁਏ-ਆਯਾ ਰਾਯ ਆਯਾ ਸਾਯ
ਘੁਸਾ ਸੰਗ ਹੁਏ-ਘੁਸਾ ਘੁਸਾਫਾਦੀ ਹੁਏ ਹੁਰਯਾਦੀ
ਯਾਗਮੇਂ-ਰਾਗ ਫਾਗ ਗਾਯੇਂ-ਆਯਾ ਮਗਨ ਯਨੇ
ਆਫਾ ਦੀਨ ਰੈਨ ਤਮਾਮ-ਐਕਦਮਮੇਂ ਘੁਸਾ ਤਮਾਮ
ਸੁਨ ਸਾਯ ਯਲੰਦ ਆਵਾਯ ਮਧੁਰ ਫੇ-ਰੰਗ ਰੰਮ ਰੰਗ

(ਸਭ ਸਹੇਲੀਆਂ ਘਾਹਾਂ ਤਰਫ਼ ਮੁਨਤਸੀਰ ਹੋਜਾਦੀ ਹੁਏ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ
ਐਕ ਤਰਫ਼ ਨੀਕਲ ਜਾਤੀ ਹੁਏ ਫਰਮਾਯੋਮੇਂ ਖੁਪ ਜਾਤੀ ਹੁਏ ਘੋਰ ਧੰਡਾਐਕ
ਨੀਗਾਹ ਸ਼ੀਰਾਯ ਪਰ ਪੜਨੇਸੇ ਹੁਏਰਾਨ ਭਰੀ ਰਹੇਦੀ ਹੁਏ.)

ਭਯਾਨੀ.

ਗੁਲੜਘਸਾਰ-ਅਰੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀਸਾਹੇਯ ਕੀਧਰ ਗਧ ਕੁਛਾਂ ਗਾਯੇਯ ਹੋਗਧ.
ਗੁਲਅੰਦਾਮ-ਕੁਛੀਂ ਕੁਲ ਬੁਨਤੀ ਫੁੱਧ ਦੁਸਰੀ ਰਵੀਸ਼ਪਰ ਬਲੀਗਧ ਹੋਗੀ
(ਸਭ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੁਏ ਗੁਲਅੰਦਾਮ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀਕਾ ਹਯੇਰਾਨ
ਫੇਰਕਰ ਘੁਲ੍ਹੇ ਕਢੇਦੀ ਹੁਏ) ਅਰੇ ਧੁਲ੍ਹ ਕਯਾ ਧਸਿਰਾਰ ਹੁਏ
ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ ਕੀਸ ਨੀਸੇਮੇ ਸਰਸ਼ਾਰ ਹੁਏ ਯੀਲਕੁਲ ਸਕਤੇ
ਕੀਸੀ ਫਾਲਤ ਹੁਏ ਧੁਲ੍ਹ ਕਯਾ ਬੁਸੀਯਤ ਹੁਏ (ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀਸੇ)
ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀਸਾਹੇਯ ਫੁੱਝਰਕੀ ਕਯਾ ਫਾਲਤ ਹੁਏ ਕਯੇਸੀ
ਤਯੀਯਤ ਹੁਏ.

ਤਸਨੀਮ-(ਬੈਂਕੜ) ਗੁਲਅੰਦਾਮ ਹੁਏ ਕਯਾ ਕੁਛੁਂ ਧਸਵਕਤ ਦੀਲਕੇ
ਅਯਯ ਤਰੇਫ਼ਕੀ ਉਲ ਜਹੁਨ ਹੁਏ ਕੁਲੀਂਕੀ ਯਹਾਰਨੇ ਯੇਘੁਫ਼
ਯਨਾਦੀਯਾ ਧਸੀ ਵਯਹੁਸੇ ਸਕਤੇਕਾ ਆਲਮ ਹੋਗਯਾ.

ਗੁਲਅੰਦਾਮ-(ਫੁੱਲਕਰ) ਨਹੀਂ ਫੁੱਝਰ ਧੁਲ੍ਹ ਯਾਤ ਨਹੀਂ ਮਾਲੁਮ ਹੋਦੀ
ਆਪਕੀ ਨੀਗਾਹਸੇ ਤੋ ਵਹੇਸ਼ਾਤ ਯਰਸਤੀ ਹੁਏ ਸਭ
ਫ਼ਰਮਾਯੋ ਧਸ ਯਾਤਕੀ ਕਯਾ ਹੁਸਤੀ ਹੁਏ ਧੁਲ੍ਹ ਯਾਦੀ ਦੁਰਕੀ
ਯਾਤ ਸਮਯਹੁਦੀ ਹੁਏ.

તસનીમ—(શીરાઝકો બતાવર) ગુલ અંદામ દેખ વોહ કયા નઝઝારા
 હયે, ખુદાકી કુદરત આશકારા હયે ઇસ નઝઝારેને
 મુજહે બેખુદ બનાદીયા દામે મોહબબતમે ફંસાદીયા.
 ગુલઅંદામ—યું ફરમાધયે યહ તો હઝરતે ધરકકી ઘાતે હયે અચ્છા
 મયે અલી હાઝીર હોતીહું બાતે કરતીહું (ગુલઅંદામ
 સબકો રૂખસત કરતી હયે અકેલી તસનીમકે પાસ આતીહયે.)
 હુઝરે આલી યહ ખીયાલ ખામ હયે ઇસકા બહોત
 ખુરા અંજામ હયે ઇસ ખીયાલસે બાઝ આધયે મુકત
 મયે જાન ન ગંવાધયે.

ગાના.

ગુલઅંદામ—ઉલફતમેં કુલફત ઉઠાના હોગા
 જલજલકે છોકો જલાના હોગા
 દીલકા લગાના કુછ આસાં નહી હયે
 કુલકુલકે તનકો કુલાના હોગા
 ઇશકો મોહબબતમેં શીરી લબોંકે
 આફતમેં દીલકો ફંસાના હોગા
 દીલકા ફંસાના કુછ અચ્છા નહી હયે
 કુરકતમેં છોકો જલાના હોગા—ઉલફતમેં.

અખાની.

તસનીમ—ચાહે કુલફત હો ચાહે મુસીબત ચાહે દીલકો ફંસાના
 હો યા જલાના બે કુછ હોગા દેખા જાએગા—હોશ જાતા
 રહા નીગાહકે સાથ સખર રૂખસત હુવા એક આહુકે સાથ
 અગર મેરી ઝીનદગી મંઝુર હયે તો નસીહત કયા ઝરૂર હયે
 ગુલઅંદામ—અચ્છા મંયે સખ ઇનતીઝામ કરતી હું ઇસ મોહીમકો
 સરઅંજામ કરતી હું, અખ આપ ઝરા યહાંસે જાકર
 આડમેં કુપ જાધયે ઝરા દીલલગી મુલાહેઝા ફરમાધયે
 (શાહઝાદી છીપતી હયે.)

ફીરોઝ—(ખુદસે) મુજહે શમઅદો બઝમે દીલકો કુંકુંગીરી હયે
 કોઈ શયે બગલસે નીકલકર યહ કોનસી બરકે તજદલી થી
 છસકી એક નીગાહને ખીરમને હસતીકો જલાદીયા યા
 મલાહી યહ કયા કરી શમાંથા કે એક નઝરમે દીલકો હીલા
 દીયા યહ જલવગરી અએસી અશવગરી નાઝુક બદની
 ન દેખી ન સુની આહ કયા હોગયા.

અચેત.

ખુદા સરદે તો સોદાદે તેરી હુલરે પરીશાંકાં
જો આંખે હોતો નજારાહો અચેસે સુખુલ સતાકા
કાકુર-(ખુસે) ઇંગુલે દીગર શગુફત.

શેઅર.

એક આફતસે તો મરમરકે હુવાથા છના,
પડગઈ ઓર યહ કયસી મેરે અદલાહનઈ.
મસલ હુયે ખેઝર ઇશક ટું ટું યહ તો ખુરી સુનાઈ હઝરતકે
રૌતાનને ઉંગલી દીખાઈ ઓર ઘરમે નહીં એક પાઈ કયું
જનાખ યહ આપહી આપ કયા ખાતે હયે હઝરતે ઇશકકી
ખુરી ઘાતે હયે અલી ઇસ મોઆમેલેમે આપ ખચે હયે
અકલકે કચે હયે આપ ઇસ મોઆમેલેકો કયા જાનતે હયે.

શેઅર.

કુચ એ ઇશકકી રાહકો હમસે પુછે
ખીઝર કયા જાને ગરીબ અગલે ઝમાનેવાલે
ખુદાકે વાસતે અપની જવાનીપર રહમખાઈએ
ઇસખીયાલકો દીલસે ભુલાઈએ

ફીરોઝ-અચે કાકુર ગમગુસાર ઇસ નીશોકા ખુમાર અખ ઉતરના
હયે દુશવાર ખુદાકેવાસતે ઝખમે જીગરપર નમક નલગા
ઇસ નાસેહાના ગુફતગુસે ખાઝખા મુદદતસે મયે હું
ઇશકકા ગુલામ ઓર ઇશક કે ગુલામકો અકલસે કયા કામ
અગર તુ મેરા સાથ નહીં દેતા હયે તો દીલ નજલા

કાકુર-કાએદકી ખાત હયે ઇશકમે નસીહત ખુરી લગતી હયે યહ
આગ રહેરહેકર મુલગતી હયે આપકે સરપર ઇશકકા
જીન સવાર હયે ઈસકા ઉતરના દુશવાર હયે ખંદા ચુંકે
કદીમ નમકખવાર હયે ઇસલીએ સાથ દેનેમે હર તરહ
તધ્યાર હયે વોહ દેખીએ જઝખએ ઉલફતને રંગ જમાય
કાસીદકો સામને ખુલાયા વોહ દેખીએ કોઈ આપકો
ખુલાને આ રહા હયે ઝરા છુપ જાઈએ (ફીરોઝ છુપ જાતા હયે
કાકુર મુંઢ ફેરફર ખડા રહેતા હયે)

ગુલઅંદામ-(સહેમકર ખુસે) મુવા કયેસા કહા ભુજંગા મોટા
મુસદ્દા હયે જનાખ કાકુર સાહેબ તમલીમ અદલાહ

અલ્લાહ કયા કાનોંસે સુનાઇ નહી દેતા યા અલ્લાહ
યહ સુરત ઓર યહ નખરા.

કાકુર—કયું દેખા ઇંજાનીબકા ગરમ મસાલા અયે જાને જહાં હુરે
છનાં ફખરેહીનદુસ્તાં બંદા તો ઇસ હુરનકા અઝલસે
દીવાના હયે ઇધરતો આપકા ખરીદાર હયે આપકી જીન્દ-
ગીસે બેઝાર હયે

ગુલઅંદામ—દુર મુએ અચ્છા ઇશક નીકાલા મુજહીકો માર ડાલા
ઉંગલી પકડતે પહોંચા પકડા ઝરા સુરત બંનવા આદમી
હયે કે તમ્બાકુકા પીનડા.

કાકુર—તમ્બાકુકા પીનડા નહીં આશીક મુસનડા.

ગુલઅંદામ—ચલ દુર યહાંસે લંગુર

(જના ચાહતી હયે કાકુર હાથ પકડ લે ૧૧ હયે)

ગાના

કાકુર—રજખુંગા નૈનોમેં સુરમાં બનાકર
રંગીલી રસીલી ગારી જાન જાન
તુજહે ખીલાઉં બોટી—મયે ખાઉં દાલ રોટી
સૌતન હયે તેરી મોટી—તુ મેરી મુન્તુ છોટી—રજખુ
હલવા સોહન પોલાવ મોતનજન
કલયા શીર ખીરંજ ખીલાઉં
ચોલી સાડી ગોટા કીનારી દહલીસે મયેં મંગવાઉં
જારે જારે જારે ચલહટ નાખકાર—અબ તુ તનસે
મનસે ધનસે દીલસે વારીવારી જાઉં મયેં તુજહ
પર હરહરઆન—રરરજખુંગા

ઝબાની.

ગુલઅંદામ—યહ કયા બક બક લગાઇ હયે સીડીહયે યા સૌદાઇ
હયે કહીં તેરી શામત તો નહી આઇ હયે

કાકુર—ઝીનદાંમે જો ઝીનદા લેજનાહો અપને દીલ તંગમે જગહદો
ઇશકબાઝીલી કોઇ ગુનાહ હયે યહ તો ખાસ ખુદાકે
મરઝીકી શાહ રાહ હયે.

ગુલઅંદામ—યહ મુંહ ઓર ગરમ મસાલા અચ્છા ઢંગ નીકાલા
મુંહમેં લગામ લગા બદી નકર કુછ સમજહા

ખેત.

કાકુર-ધશિકમે તેરે કોહોગમ સરપર લીયા જો હો સો હો
અયેશોનીશાતે ઝીનદગી છોડ દીયા જો હો સો હો

ગુલઅંદામ-હોશમે આ ખાતે નખના

કાકુર-આશીક હું યાહંસી ઠંઠા

ગુલઅંદામ-પરેહટ મુરદાર ઉલ્લુકા પકા

કાકુર-ગલે લગ જ નખરેપર ઝાકુ માર

ગુલઅંદામ-મુએ યહ શુતર ગમઝે જોરવાસે બધાર

કાકુર-અજી જોરવાકો તલાક ઓર અગર તુમ નખરે કરોગી તો
તુમકોલીઆક

ગુલઅંદામ-પડભાડમે હમ તો જાતે હયે

કાકુર-ઠહેરો હમલી તો આતે હયે-હયે કયા ચડી જાવોગી ઓર
બરખુરદાર બલનદ અતવાર તુલઉમરહુંકો કીસપર છોડ
જાઓગી (હાથ પકડા લેતા હયે)

ગુલઅંદામ-યહ દીલ લગી મુજહે નહી ભાતી હાથ છોડ
ખંદી હયે જાતી.

કાકુર-અચ્છા મેહેરખાન વાલાશાન સીતારએ ઇંગલીસતાન મેરે
હીન્દુસ્તાન આફતાબે તુરકસતાન ફખરે બીલોચીસ્તાન
માશોકીંકી જાન આશીકોંકી પીકદાના માલીકે કોઠરી
વો દાલાન ફરેમાઇએ કયા હયે એલાન

ગુલઅંદામ-ચલીએ ખુલાયા હયે

કાકુર-હાહાહા આપને કયું તકલીફકી વોહ તો પહેલેહી ઇસ
વાસતે આએ હયે (ગુલઅંદામ જાતી હયે) આઇએ હુઝરત
સલામત ચલીએ દરખારે હુસનો જમાલસે તલખીકાવા-
રંટ કટગયા (દોનો જાતે હયે)

ફીરોઝ-આજ મુજહસે ઝીયાદા કોન ખુશનસીબ હોસકતા હયે
લેકીન જબ ઇસવકત ખુલાનેમે ઇસરારથા તો અબ ખાતે
કરનેમે કયું ઇનકાર હયે.

તસનીમ-કયા કહું મુજહે તો શરમ આતી હયે [મુસકરાતી હયે]

કાકુર-શરમ ચે કુતતીસ્ત કે પેશે મરદાં બેઆએદ ઇસ છલાવેકો
મેરે મુપુરદ કીજીએ ઓર આપ શૌકસે તખલીએમે ખાતે
કીજીએ.

ફીરોઝ—કાકુર યહ મઝાકકા વક્ત નહીં હયે અયેસે વક્ત કીસ-
મતસે મીલતે હયે .

કાકુર—તો ફીર દર કયા હયે જહુટ મગની પટ ખીયાહ બંદા કાઝી
(ગુલઅંદામકી તરફ પ્રશ્ન કરકે)

ઐયાર ખી સાહેબાગવાહ.

ગુલઅંદામ—શાહઝાદી સાહેબા અગર ખુદાનખવાસતા કીસીકે
કાનોકાન ખબર હોગઇ તો બુરી હોગી ખુદાકે વાસતે
જલદી કીજીએ ઐયાર જો કુછ કહેના સુન્ના હયે
કહે લીજીએ.

ફીરોઝ—અયે મલેકએ હુસનો જમાલ પરી તીમસાલ કયા સુનાઉ
દરદે દીલકા હાલ મસલ હયે સુરત બખીહાલમ મપુરસ
અબ ઝીનદગી બગેર દીદારે જાના દુશવાર હયે દીલ
કીસીકી કાકુલે ખમદારમેં ગીરફતાર હયે.

બએત.

તસનીમ—કયા કહુ કુછ કહા નહી જતા

આહ ચુપલી રહા નહી જતા

ઇસવક્ત તો મૌકા મીલ ગયા લેકીન મુજહે ખોફ હયે
કે ફીર મુલાકાત હો યા નહો.

શેઅર.

સંભાલા હોશતો મરને લગે હસીનોપર,

હમે તો મૌતહી આઇ શખાબકે બદલે.

ફીરોઝ—શાહઝાદી અએસી બાતેં સુના સુનાકર પરેશાન ન કરો
દીલકો હલકાન ન કરો મેરી ઝીનદગી બગેર તુમારે કયું કર
બસર હો સકતી હયે.

કાકુર—હોસકતી હયે ઐયાર બેશક હોસકતી હયે

ગુલઅંદામ—ફીર આપહી ઇન દાઝબ રસીદા દીલોંકે લખી કોઇ
મરહુમ તખયાર કીજીએ.

કાકુર—અલી લીજીએ લેકીન (મીસરા) સદાતુતીકી સુનતા કૌન હયે
નકારખાનેમેં

ફીરોઝ—કાકુર જલદી બતા કયા સચ મુચ કોઇ અએસી તદખીર હયે

કાકુર—બેશક તદખીર હયે ઐયાર પુર તાસીર હયે ઐયાર વોહ
યહ હયે કે આપ ઐયાર શાહઝાદી સાહેબ દાનોં વહાંસે

ચલદેં ઓર હંસી ખુશીસે ઝીનદગી ખસર કરે. સમજહે જનાખેવાલા અદલાહ અદલાહ ખેર સદલાહ (સખ સશદર રહેજતે હયે.)

ફીરોઝ—ખેશક તદખીર તો પુરતાસીર હયે લેકીન શાહઝાદીસાહેબા કયું મનઝુર કરેંગી કયું ખ્યારી શાહઝાદી કયા રાખે હયે.

તસનીમ—યહ કયુંકર હોસકતા હયે કે ઉન માં આપોંકો જીનોને મુજહે ખચપનસે પાલા ઉનકો છોડદું ઓર સખસે એક લખત રીશતએ મોહુખખત તોડદું હાએ ઝમાના કયા કયા કહેગા તમામ ખાનદાનમે કયેસા ખુરા હોગા.

કાકુર—અગર દાએમી ખુશી દરકાર હયે તો યહહી ધરાદા તધ્યાર હયે, વરન ફીરમીલના દુશવાર હયે, ઓર ઝીનદગીકા આઝાર હયે.

ફીરોઝ—શાહઝાદી સાહેબા યહ ઠીક તદખીર હયે મંયે. કલ સફર જાનેવાલા હું કીસીકો કાનોકાન ખખરલી ન હોગી કયું કયા રાખે હયે.

(તસનીમ ખામેશ હોકર સર જહુ. ૧ લેતી હયે.)

ફીરોઝ—શાહઝાદી સાહેબા વકત બહોત ગનીમત હયે જલદી ફરમાધએ કયા હુજજત હયે.

તસનીમ—આહ યહ મોહુખખત ખુદા જાને કયા કયા કરાએગી કહાં કહાં ખાક ઉડાએગી અફસોસ મંયે બડી નંગે ખાનદાંહું અગર પયેદા હોતેહી મરજતી તો કયું મેરી વજહસે કીસીકો રંજ હોતા (ફીરોઝસે) મુજહે મંઝુર હયે ગુલઅંદામ તુમ કયા કહેતી હો.

ગુલઅંદામ—મંયે આપસે કલી ધલાહેદા હોસકતીહો.

કાકુર—ધલાહેદા તોહો મગર મંયે કખ છોડતાહું, અચ્છા અખ જલદી કરની ચાહીએ હુઝુર આપ ચલીએ મએં અલી સખકો લેકર આતાહું આપ જાકર જહાઝકા ધનતીઝામ કીજીએ ઓર યહાંસે ઠંડે ઠંડે રાહ લીજીએ.

(ફીરોઝ જાતા હયે.)

કાકુર—શાહઝાદી સાહેબા જો કુછ લેનાહો લેલીજીએ ઓર ચલ-નેકા બન્દાખસ્ત કીજીએ અગર કીસીકો ખખર હોજાએગી તો ગઝબ હોગા સારા બના બનાયા કામ બીગડ જાએગા.

(ગુલઅંદામ અસખાખ લેકર આતી હયે)

ગુલઅંદામ-શાહુઝાદીસાહેબ સખ સામાન તથ્યાર હયે.

કાકુર-ખસ અખ કયા દર હયે ચલીએ જલદી કીજીએ.

(સખકે સખ ખુદયા રાસ્તેસે નીકલતે હયે.)

ગાના.

કાકુર-ચુપકેસે હમ ચલે જાએં ખહમ બેખટકે નીકલકર

સુન્દરકો લેકર સફરકો સીધારે

લોગાંકે આગે ફીર શેખી બધારે

મીલજીલકે આએ-જહાંસેલી પાએં

પરીકો લેજાએં-સફરકો ચલદે સંભલકર.

(સખ જાતે હયે.)

ખાખ પહેલા-પરદા સાતવાં.

(આડે મીરઝાકા મકાન.)

આડેમીરઝા-મીઝાજે શરીફ ખીવીજનનને તો નાકમેં દમ કરદીયા
હયે જખ દેખો લડાઇ જહુગડા જીતી પેઝાર મેરા દીલ
તો હોગયા બેઝાર ઉસકા તો હરદમ બનાવ સીંગારમેં
ધ્યાન હયે ઓર ચહાં મુમતાઝકી કુદકે પરીશામેં દીલ
હયેરાન હયે ખાત ચહુ હયે કે જીસ તરેહ બુઢી ઘોડી
સવારીકે કામકી નહી રહેતી યા ઝીયાદા ઉમરકી રંડી
સીવાએ નાએકાજી કહેલાનેકે કીસી કામકી નહી હોતી
યા જએસા પુરાના મ્યુનસીપાલકા મીખ્ખર નાકારા
હોજતા હયે, તોપખાનેકા નીકલા હુવા ઘોડા ટરેમવેકે
કામમેં આતા હયે ઉસી તરહ ખીખીજનનલી માશા-
અદલાહ પુરાની હોગઇ હયેં, અખ ઉનકો પેનશન
દેની ચાહીએ ઓર મુમતાઝસે દાસ્તી કરની ચાહીએ
શમશાદ વફાદાર હયે અએસે વકતમે ઉસકી ખીદમત
દરકાર હયે (તીરછે મીરઝા આતા હયે)

તીરછે મીરઝા-મીઝાજે શરીફ ઓહો કોન આડે મીરઝા હયેં,
મીઝાજે શરીફ (મુસાફ હોતા હયે.)

આડે મીરઝા-ઓહો માઇ ડીઅર તીરછે મીરઝા હયેં મીઝાજે
શરીફ કહો યાર કહાં કહાં રહેના હોતા હયે.

તીરછેમીરજા-કયા કહું યાર ઠેકા લીયા હયે ઉસીમેં લગા રહેતાહું
બીલકુલ કુરસત નહીં હોતી.

આડેમીરજા-કાહેકા ઠેકા કીયા હયે જનાખ.

તીરછે--અજી કયા કહું બડાભારી ઠેકા લીયા હયે રોઝકાસેપાની
આના જાન હોતા હયે સીરફ યહ કામ હયે કે યહાંસે
રંડીયાંકી ખેપ ભરભરકર વહાં પહોંચાધ જાતી હયે.

આડેમીરજા-અરે યહ રંડીયાં કયા હોંગી કયા વહાં કમી હયે યહ
તાઉનકા મરજ તો હરજગહ મૌજુદ હયે.

તીરછેમીરજા-જી નહીં વહાં કમીતો નહીં મગર વહાંકી રંડીયાં
ઝરા બદતમીઝ હોતી હયે કીસી કામકી નહીં હોતી
ધસલીએ યહાંસે ભેજી જાતી હયે આર વહાં જાકર કુછ
તો વકાલત કરતી હયે આર કુછ મ્યુનીસીપાલકી
મીમખર બનાધ જાતી હયે આર નાએકા ચીફ કોરટકી
જજ બનાધ જાતી હયે.

આડેમીરજા-આહા તો બડી કદ્ર હોતી હયે તો જનાખ હમણી
જોડજાનકો ભેજદે.

તીરછેમીરજા-જુદર ભેજદો ફીર દેખો મનીઆડર પર મનીઆડર
આતે હયે રોઝ એક માલગાડી ભરકર ન આએ તો
જબહી કહેના.

આડેમીરજા-અચ્છા ઝરા ધધર ઉધરકા તો હાલ સુનાઓ.

તીરછેમીરજા-કયા કહું આજકલ એક કાફીર અદાપર દીલ આપા
હયે ઉસકી જુલફમેં દીલ ફંસાયા હયે વોહભી મુજહે
અએસી ચાહતી હયે જયસે ગધી અપને ગધેકો આર
બનદરયા અપને બચ્ચેકો યા ઉંટ અપની ઉંટનીકો
આર નાએકા અપની નૌચીકો.

આડેમીરજા-ભધ વાહ તુમહી ખુબ રહે હમણી આજકલ ઉસી
તઉનમેં મુખતીલા હયે મગર ઝાલીમ માનતીહી નહીં.

તીરછેમીરજા--અજી કુછ દે દીલાકર રાઝી કરો ફીર હમ તુમ દાનો
મીલકર ખુબ મઝે ઉડાએંગે મગર તુમ બતાઓ તો
વોહ કેાન હયે.

આડેમીરજા-પહેલે તુમ બતાવો.

તીરછે--અજી જનાખ મહુદલા ઉબડ નગર કુચએ ગુલામગાં પુલીસ
ધસ્ટેશન જુલમતખાનેમેં તુકકડવલી ગલીકે સામને અંદ-
રકે દરમીયાનકે બીચોંબીચ પુરબકી જાનીબ ઉત્તરકી

તરફ દખનકે રૂખ નાકકી સીધમેં વોહુ બડાસા કાલા કાલા
મકાન હુયેનાં બસ વાંહી રહેતી હુયે.

આડેમીરઝા-(અલગ) યા ધલાહી ખયેર કીજીઓ યહ તો બીલકુલ
મેરેહી મકાનકા પતા હુયે હાં ફીર કયા હુવા.

તીરછે-ભઈ કલ તો ગઝબ હોગયાથા મયેં વહાં મૌજુદથા કે ઉસકા
ખાવીન્દ આગયા ફીર તો મેરા ખેશાખ ખતા હોગયા મગર
વાહરી બીસાહેબા અયેસા ઉસ ઉદલુકો ચકમાં દીયા કે
કુછલી પતા નચલા મુજહે તો લહેંગા પહેનાકર ચકકી
પીસને ખયેઠા દીયા ઉસને પુછા યહ કેન હુયે બીબીને જ-
વાખ દીયા પડોસન હુયે બસ હુઝરત હુમ જહટ ચલેઆએ.

આડેમીરઝા-(ખુદસે) યા અદલાહ તૌબા ભઈ કોઈ અજબહી
ગંવારકા લઠથા કે ઇતની તમીઝ નકરસકા કે મરદ
હુયે યા ઓરત બીલકુલ જાંગલુહ માલુમ હોતા હુયે.

તીરછે-અજ હુઝરત ઉસકા આપલી જાંગલુ હુયે અયેસા અગર
અયેસા ન હોતા તો ઉસકી બીબી દુસરેકો કયું તલાશ કરતી.

આડેમીરઝા-ભલા અખ કખ જાએગે.

તીરછે-ખુખ યાદ દીલાયા આજકા વાદા હુયે મયે અલી જતાહું
લીજીએ રૂખસત અલવીદા (જતા હુયે)

આડેમીરઝા-મીઝાજે શરીફ તૌબા તૌબા ઉસને તો હુમારાહી ઘર
તાકા મગર બન્દાલી બના હુવા હુયે બલાકા અલી
જતાહું ઉસકો નાચ નચાતાહું (શમશાદ આતા હુયે)

શમશાદ-મીઝાજે શરીફ કહીએ સાહેબ મીઝાજ કયેસા હુયે.

આડેમીરઝા-સરાપા નાઝોઅંદાઝ મહેરમે દમસાઝ પ્યારી મુમ-
તાઝકે ઇશકમેં ઝારોનઝારહું નીહાયત બેકરારહું બહેરે
ખુદા તુમલી કુછ મદદ કરો.

શમશાદ-મદદ કયા મુકત હોતી હુયે કુછ દીલવાઇએ ફીર ચારોંકી
સફાઇ મુલાહુઝા ફરમાઇએ.

આડેમીરઝા-(બીસ રૂપીએકા નોટ દેકર) લો ભાઇ અખ તો કામ કરો.

શમશાદ-અચ્છા કલ ઇસી જગહ મીલના ઇસવકત તશરીફ લેજ-
ઇએ ઓર કલ ચારકો ગલે લગાઇએ (આડે મીરઝા જતા હુયે)
આહાહા મીઝાજે શરીફ કયેસા બનાયા ઓર જેખ
ગરમાયા મુમતાઝ તીરછે મીરઝાકી લડીકી હુયે યહ ઉસપર
આશીક હુયે ઓર તીરછેમીરઝા ઉસકી જોડપર આશીક
હુયે દાનોકો ઉદલુ બનાતાહું નયા રંગ જમાતાહું અરરર
મુમતાઝ આતી હુયે.

મુમતાઝ—મીયાં શમશાદ મીઝાજે શરીફ.

શમશાદ—મીઝાજે શરીફ મયે તો આપહીકી. તલાશમેથા આપકે ઘર જાનેકોથા ખુબ હુવા તુમહી આગઈ.

મુમતાઝ—કહીએ કયા ઈરસાદ હયે.

શમશાદ—આપકે અબખાજાનને મુજહે ભેજથા ઓર યહ કહાથા કે કલ મુમતાઝકો ઈસી જગહ લેકર આના ઉસકે ચચા મીલનેકો ઓએંગે મગર મુમતાઝ મુંહપર દુપટ્ટા ડાલકર આએ, કયુકે ખાજારકા મોઆમીલા હયે ઓર આજકલ ખદનઝર લોગ બહોત હયે, દેખો અલીસે ધર રહે હયે જલદીસે મુંહ છુપાલો અરરર વોહ તુમારે ચચાલી આ રહે હયે જલદીસે મુંહ છુપાલો.

આડેમીરઝા—મીઝાજે શરીફ.

શમશાદ—મીઝાજે શરીફ ઓર યહ માશુકે શરીફ અબ ખન્દા રૂખસત તુમ જાનો તુમારી કીસમત ખુબ ઇશક જતાવો ખાતે બનાઓ. (શમશાદ જતા હયે)

આડેમીરઝા—અએ આશીકોકી જાન માશુકોંકી કુલફ પરીશાન ઝરા ઇધરતો કરો ધીયાન યહ આશીક નીમજાન મુદતસે હયે પરેશાન ઇતના ન કરો હયેરાન ધુંઘટ ખોલો ચાદર મુંહસે હટાઓ રૂખે અવરકી જહલક દીખાઓ.

મુમતાઝ—ચચા જાન કયા બકતે હયે કહીં બચોસે અએસી ખાતે કરતે હયે.

આડેમીરઝા—(હંસકર) માશુકકી ઝખાંનસે સખ અન્છા માલુમ હોતા હયે ચચાજાન કયા ચાહે તુમ અબખાજાન કહો ચાહે અમખાજાન કહો યહ સખ મોહબ્બતકી ખાતે હયે ઝરા મુંહતો ખોલો જલવા દીખાઓ (મુંહ ખોલતી હયે)

આડેમીરઝા—મીઝાજે શરીફ.

મુમતાઝ—અરે ગઝબ યહ કેન મુઝી હયે શમશાદને મુજહે બડા ઘોડા દીયા હાએ યહાં લાકર ફંસાદીયા.

આડેમીરઝા—જાનેમન કયુ ખફા હોતીહો ઝખમી દીલકો ચરકે લગાતીહો આઓ ગલે લગજાઓ ખાતે બહોત ન બનાઓ.

મુમતાઝ—ચલ પરેહટ ઝીયાદા નકર જહંજહટ નાખકાર તુજપ ખુદાકી માર ઓર શયેતાનકી ફીટકાર (જુતી લગાતી હયે)

ગાના.

મુમતાઝ—જા જારે આવારે નાકારે બેચારે;
દુરે દફાન હો શખનારે.

આડે-અરે મોરી જવાનીયાં દેખતો જનયાં-સાદી આખાદી મનારે,
 મુમતાઝ-જાજરે અયેસી સુરતયાં ચોર ચહુ ખતયાં,
 આડે--કરત ધતીયાં લાગ તુ છતીયાં,
 મુમતાઝ-ખસકર ખાલે છુતે જા જા કાલે કુતે દુરહો શોહુદે લુચ્યે,
 આડેમોરઝા-મીલજા અયે જાન-ખાત લે માન,
 મુમતાઝ— જાજરે.

જખાની.

(ખુદસે) અખ ખગચેર ચાલકે ધસસે છુટકારા ન હોગા
 ધસકો ચાલ દેતીહુ અપની જાન ખચાતીહુ જનાખ
 મચે તો દીલલગી કરતીથી આપકો આઝમાતીથી મચે
 તો આશીકે ઝારહુ મુદદતસે તુમારે વાસતે બેકરાર હુ.
 આડે—બેશક બેશક મચે એસાહી તરેહુદાર હુ મેરે ધશકમે
 સચેકડો રંડીયાં મરગધ જાનસે ગુઝર ગધ, જાની તુ મેરે
 ગલેસે લગજા અખતાખ સચકી નહીં હમ બેકરાર હયે.
 મુમતાઝ—અચ્છા આતીહુ મગર આચ્છો એક દીલલગી કરે તુમ
 આંખે બન્દ કરો ચોર કહો કેદખે કોન આચ્છે ફીર મચે
 ગલેસે લગજાઉંગી તો ખુખ દીલલગી હોગી.
 આડે—હાં જયસે બચેકો માં બાપ બુલાયા કરતે હયે અચ્છા
 મચે આંખે બન્દ કરલું (આંખે બન્દ કરકે) કોન આવે
 કોન આવે હાંહાં મુમતાઝ મજેહોંગે (મુમતાઝ એક ધોલ લગા-
 કર ચલી જતી હયે.) અરેઆ-જલદીઆ-અરે કહાં ચલી
 ગધ-ચહાં તો હમ નીકલ જાતા હયે-હૈ બોલતીલી નહી-
 દેખ મેં આંખે બોલતાહુ (આંખે બોલતા હયે) અરે ગઝબ
 હુવા મુમતાઝ ચલી ગધ-હાચે ધોકાદી-અફસોસ-હાથોંકો
 દાગદેક તપનચા નીકલ ગયા અખ મચે જાતાહુ ઉસકો
 તલાશ કરતાહુ ચોર તીરછે મીરઝાકો ફંસાતાહુ (જતા હયે.)

બાખ પહેલા—પરદા આઝવા.

(બાદશાહ ફરજખસીઆર પીઢે તસનીમ બેટીકી ફરારીપર નારાઝ
 હયે ગુલરખસાર આકર બયાન કરતી હયે સીકન્દરકો મુજરીમ બનાતી હયે.)
 ફરજખસીયર-અફસોસ ધસ નાશુદની તસનીમને બડા ધોકા દીયા
 સારી ઈઝઝત ખાકમે મીલાયા કયા ધસ વાસતે તુજહુ
 નાઝોંસે પાલાયા ધસી દીનકે લીએ ઇતના બડા કીયાથા
 કમખખત તુજહુકો શરમ નઆઈ જો કી ઇતની રખાધ

નંગો નામુસકો ખાકમેં મીલાદી. સારે ખાનદાનકો
રંજે અલમમેં ફંસાદી અગર તું પૈદા હોતહી મરજતી
તો સારી મુસીબત ઉસીવકત ગુઝર જતી તુને રીશતએ
ઉલફત તોડા હુમકો કીસપર છોડા-લેકીન મેરી મોહબ્બત
અબ ધનતે કામસે બદલ ગઇ યહુ ખાત કોઇ દીલ લગી
નહીં હુએ મૈં ઝુરર તેરા મુરાગ લગાઉંગા આફતમેં
ફંસાઉંગા ઇસ હરકતે નાશા ઇસતાકા મઝા અખાઉંગા

(ગુલરૂખસાર ચુપકસે આતી હુએ.)

ગુલરૂખસાર—(ખુદસે) અયે ધનતેકામી તકત આ અયે કીન એદીલ
સંલલજા અયે ખુને નાહુકપર રોનેવાલી હસરતો ત-
ઈયાર હોજાઓ બદકાર બદમસત અસમતકો ખરાબ
કરનેવાલેસે બદલા લેતેકો નીકલ આઓ અસમત અ-
યેસા જોહર હુએ કે જીસકે ચુરકો કતલકી સઝા હુએ
ખાકો ખુમેં મીલાના ઉસકી જઝા હુએ સીક્રદરને મેરે
ગઓહરે આખરકો ખરાબ કીયા અસમતકે ફુલકો ફ-
મલાદીયા ઇસવકત બાદશાહકી તબીઅત ઇશતે આ-
લપર હુએ ગુસ્સા કમાલ પર હુએ મયેલી ઓર ઇસતે-
આલ દીલાતીહું ગઝબકી આગ લડકાતી હું, ઓર
ધનતેકામકી આગ ખુનકે છીંટેસે બુજહાતી હું, હુઝરે
વાલા જો કુછ હોનાથા હોચુકા અબ પછતાએ કયા હોતા
હુએ અબ પછતાએકા હોત જબ ચીડીયા ચુનગઈ ખેત.

ફરરૂખ—અયે ગુલરૂખસાર મુજહે ન જલા ઝખમે જીગરપર નમક
ન લગા કસમ હુએ મુજહે અપની ઇજઝતકી જીરમ બગયેર
ધનતેકામકે ન રહેગા હરગીઝ મુજરીમ મેરી કમીન ગાહસે
ન નીકલેગા.

અએત.

વોહ હુસ્ન ખે મઝા હુએ કે નાઓ અદા નહી;
વોહ કઓનસા ગુનાહ હુએ જીસકી સઝા નહી.
કયા ખુને આખરકા કોઇ ખુબહા નહી;
ઇજઝત નહી તો ઝીસ્તકા કુછલી મઝા નહી.

ગુલરૂખસાર—અયે શાહે બલન્દ એકબાલ કયું હુએ ઇસ કદર મલાલ
દુશમનસે બદલા લેના હુઝરે આલીકે ઇમકાનમેં હુએ
કયું ખાતીરે નાઝુક ઇસકદર બલજનમે હુએ.

ફરરૂખ—કયા મેરા દુશમન મીલસકતા હુએ.

ગુલરૂખસાર—મીલ સકતા હયે કહીં જન બચાકર નીકલ સકતા હયે,
 ફરરૂખ—તુ જનતી હયે ઉસકો પહેચાનતી હયે.
 ગુલરૂખસાર—હાં મયે જનતી હું.
 ફરરૂખ—ગુલરૂખસાર જલદ બતા દેર ન લગા દીલ બેકરાર હયે
 નયારાએ ઝખત હયે નતાબે ગુફતાર હયે.

બચેત.

શોલે નીકલ રહે હયે બરસતે શરાર હયે,
 અબ તાબ ઝખતકી નહી હુમ બેકરાર હયે.

ગુલરૂખ—હુકુરેવાલા દીલકો દીજીએ દીલાસા દુશમનપર હયે હુકુ-
 રકો પુરા ઇખતીયાર જખ ચાહીએ કીજીએ ગીરફતાર સી-
 કન્દર આપકા મુજરીમ હયે જસપર આપકી હુમેશા નઝરે
 કરમ હયે ઉસીકી યહ કારસતાની હયે જસસે હુકુરકો
 પરીશાની હયે ઉસીને હુકુરકો દાગ દીયા હયે સલતનતકા
 ચીરાગ ગુલ કીયા હયે શાહઝાદીકો ચાલ દેકર લેગયા હયે.

ફરરૂખ—ગુલરૂખસાર ગુલરૂખસાર કયા તુ યકીનસે કહેતી હયે.

ગુલરૂખ—ખીલકુલ યકીનસે કહેતીહું કયુંકે મએને ખાસ સીક-
 ન્દરકી રાઝદાર લૌંડીસે સુના હયે બેશક અચેસાહી
 હુવા હયે.

ફરરૂખ—આહ વોહ સીકન્દર શીકવા જીએ ખાપકે સાથ મએને
 ખુદા જને કયા કીયા, જસકો ખાકકે ફરશપરસે ઉઠાકર
 તખ્તે શાદીપર ખીઠા દીયા માલો દવલતસે માલામાલ
 કરદીયા મુફલસીસે ખુશ હાલ કરદીયા ઉસને યહ હકકે
 નમક અદાકીયા—અબ મેરી સારી મોહબ્બત ઇનતેકામસે
 બદલ ગમ—સીકન્દરકો બતાઉંગા કે શાહી જુરમકી
 સજા અચસી હોતી હયે મોહસીન કે સાથ દગા કયસી
 હોતી હયે.

અબયાત.

કુલમસે તખદીલ મેરી સારી ઉલ હોગમ
 તેરી જાનીબસે મેરે દીલમે કુદરત હોગમ
 આખર રેઝીકે બદલે તરી ખુરેઝી કર
 કતલપર અબ તો મેરી માયલ તખીઅત હોગમ
 યા ઇલાહી કયેસી યહ બરપા કીયામત હોગમ
 અરે કોઈ હાઝીર હયે (ચોખદાર આતા હયે.)
 સીકન્દર શકોહ ફાવરન ગીરફતારહો એર ઉસપર હરતરે-

હકા આઝારહો તમામ માલો દવલત શાહી ખઝાનેમે દા-
ખીલ હો ઈસ હુકમકી તામીલ કામીલહો સીકન્દરકો ફવ-
રનફાંસીપર ચડાયા જાએ કીરસા પાક કીયા જાએ ઉસકી
અયસીહી તકસીર હયે શાહી જુરમકી યહી તાઝીર હયે.
ગાના.

ફરફ—ખેઘમાન હયે વોહ ખુદસર
ફીટકાર હોવે ઉસપર—ખેઘમાન,
વોહ કીના હયે મલઉન
ટુટે અખ ઉસપર રખકા ગઝખ
લાનત હો મુઝી રોઝોશખ—ખેઘમાન.

ખાખ પહેલા—પરદા નવવાં.
(સીકન્દરકા પરીશાન નઝર આના)

સીકન્દર— ખચેત.

નાલે કરને દીલેના કામ ખુરે હોતે હયે;
કે ખુરે કામકે અંજમ ખુરે હોતે હયે.

ઝખાની.

અફસોસ ખુરી સોહખતને મુજહે ખાકમેં મીલાદીયા
સારી આરઝવોંકા મીટાદીયા ધન ગનદુમનુમાં જો ફરોશોંને
મુજહે કહીંકા ન રખખા ખાકમેં મીલગયા ખાપકા તરકા
જીસવકત મેરેપાસ રૂપીયાથા કચેસે યારગારથે કચેસે ગમ-
ગુસારથે અખ કુછ ન રહા તો આંખેં દીખાતે હયેં દુરહીસે
ધુતકારતે હયેં સચ હયે ઇસ દુનયાંમે સખ ઝરકે યાર હયેં
વરના જાનકો આઝાર હયેં વોહ દેખો સામને આતે હયેં
શાએદ મેરે વાસતે કુછ લાતે હયેં (ચન્દ દોસ્ત આતે હયેં)
ઉફ ઈતની કજઅદાઇ અચ્છી નહીં હયે ભાઇ તોતેકી તરહ
આંખેં ફીરાની ઝરાસી મુસલમાની ઉસમેંલી આનાકાની.
૧ દોસ્ત—(ડપટકર) અલગહુટ કીરસે કહેતા હયે કોઇ સુનતાલી હૈ.

સીકન્દર— ખચેત.

હમ અચેસે હોગચે અદલાહો અકબર કયા કીયામત હયે,
હમારે નામસે અખ હાથ સખ કાનોંપે ધરતે હયે.
અચે યાર ગમગુસાર ઇસકદર જદ્દ ભુલગચે નીશચે
દુઓલતમેં ભુલગચે કલતક મેરી રોટીયાં ખાતેથે મઝે
ઉડાતેથે આજ હમકો જાનતેલી નહીં.

૨ દોસ્ત-કઝોન દોસ્ત હયે કઝોન ગમગુસાર હયે કઝોન હમદમ
ઝોર કઝોન ચાર ચાર ખાતે બનાતા હયે મગઝ ખપાતા
હયે ચાર તેરે કહીં ધાંસ ખોદતે હોંગે હમતો તુજહે
જનતેલી નહીં.

સીકન્દર-અફસોસ ઝમાનેકી કયા હાલત હયે દુનયાંકી અજબ
કયફીયત હયે.

અઝોત.

તખતઝે ગુલહાઝે ગુલઝારે જનાં કુછલી નહીં,
યહુ યમન ઘોકે કી યદીકે સીવા કુછલી નહીં.
(ગુરસેસે) અય નમક હરામો તુમકો શરમ નહીં આતી
કયા નમક હલાલી ઇસીકો કહેતે હયે વફાદાર દોસ્ત
અયસેહી હોતે હયે.

૧ દોસ્ત-અરે યહુ કીસકો નમક હરામ કહેતા હયે મુંહપર ગા-
લીયાં દેતા હયે ઇસકો ઇસ બદલગામીકી સઝા દેના
ચાહીઝે મઝા ચખાના ચાહીઝે નીશેકા ખુમાર ઉતારના
ચાહીઝે ખબરદાર ઝો બદલગામ ના ફરજમ મુહકો લગા
લગામ વરના માર ખાઝેગા પછતાઝેગા.

સીકન્દર-કયા ડરાતેહો ધમકીયાં દીખાતેહો મંયે ખુદ જન દેતાહું
ખુને જીગર પીતાહું લખતે દીલ ખાતાહું અગર લડાઇકા
ધરાદા હયે તો બનદા જન દેનેપર આમાદા હયે અયસી
ઝીલતકે જીનેસે હઝાર દરજ મરના બેહતર હયે નમક
હરામોસે બદલા લેના ઝુરર હયે.

(ખંનજર નીકાલકર બપકના)

સખ--પકડલો જકડલો મારડલો તમામ કરડલો ન કોઇ અંદેશા
હયે નાપાક ખસકમ જહાંપાક (સખ બપકતે હયે સીકન્દરકો
પકડલેતે હયે) શાહી ગારડ આતા હયે સખ ડરકર ભાગ જાને હયે ઝોર
સીકન્દર ગીરફતાર હો જતા હયે)

૧ દોસ્ત-ભાગો ભાઇ પુલીસ આઇ યહાં ઠહેરે ઉસકી તખાહી.

ગાના.

અફસર-ઇસકો પકડલો આગે ધરલો

સમજહે મેરે શેરો.

પહેલા-પકડે ઇસકો હમ.

દુસરા-નીકાલે ઇસકા દમ.

તીસરા—જાને ન પાએ યહ મકકાર

ખુખ કરોઝ લીલોખવાર.

સાબ—મુશકેં કસલો હથકડી ડાલો

જાને ન પાએ અયે ચારો.

ઝખાની.

સીકન્દર—મેરી અયેસી કઝોનસી તકસીર હયે : જીસકી યહ તાઝીર
હયે મુજહકો કયું પકડતેહો કીસકે હુકમસે જકડતે હો.

અફસર—શાહી હુકમસે ગીરફતાર કરતે હયે તકસીર બતાના
હમારા કામ નહીં શાહી મુજરીમસે બાત કરના હમારા
કામ નહીં યહ શાહી વારન્ટે ગીરફતારી હયે ઇસમેં કયા
તકસીર હમારી હયે.

સીકન્દર—જાતે હયે કેદખાનેકો સરકારકો સલામ સરકારકો સલામ
હયે દરબારકો સલામ. (જાતે હયે)

બાબ પહેલા—પરદા દસવાં.

(દરયા)

(જહાઝકા તુફાનમેં નઘર આના.)

કપતાન—અયે દોસ્તાને ગમગુસાર ઇસવકત જહાઝ હયે તુફાનમેં
ગીરફતાર સારી તદબીરેં હયે બેકાર તુફાની પુર ઝોર લ-
હેરોંકા મુકાબીલા કરના બહોત દુશવાર હયે કોઇ રીહા-
ઇકી સુરત નઝર નહીં આતી હાએ યહ મુસીબત ઉઠાઈ
નહીં જાતી ખુદાકી મરઝી જહાઝ ખુદાપર છોડદો લંગ-
રકો તોડદો.

ગુલઅંદામ— બએત.

યહ દો દીલીકો એકજ બીઠાતા નહીં,

કીસીકા ઇસે વસલ લાતા નહીં.

ફીરોઝ—અયે ફલકે કજ રફતાર ઇસ ઝુલમે સીતમકી કોઇ ઇનતે-
હાલી હયે ઇશકકી સઝાકે બાદ કોઇ જઝાલી હયે અલી
તો અરમાન લીન નીકલેયે કેદાએમી ફીરાકને શકલ
દીખાઇ અય તેગે જફાએ ફલકી દબી તેરી કજ અદાઈ
અફસોસ ઇસ દુનયાંમે કોઇલી ખુશ નસીબ નહોગા.

બએત.

વોહલી હોગા કોઇ ઉમ્મીદ અરઆઈ જીસકી,
અપના મતલબ તોના ઇસ યરએ કેહાનસ નીકલા.

તસનીમ—એક હુમ હુયે' કે હુએ અએસે પશેમાન કે ખસ
એક વોહ હુયે' કે જને ચાહકે અરમાંહોંગે
આહ મુંજસીલી નસીયોં જલી કમહોંગી જે શહીદ તેગે
અલમ હોંગી કમખખત ઇશકકી બદાવલત માં બાપકે
છોડા યગાનોંસે મુંહ મોંડા દીલ લગાનેકી ખુખ સઝા પાઘ
દેખી તેગે અલમકી સફાઈ.

શયર.

જો કે આમાદાહો મરનેપર રીયાઝ,
ના ઉમીદી ઉસકી દેખા ચાહીએ.
કાદુર-શાહઝાદી સાહેબા સથ કીજીએ દીલકો ઢારસ દીજીએ
ખુદાકી રહેમતસ નાઉમીદ ન હોના ચાહીએ દેખીએ
પરદએ ગયખસે ક્યા ઝાહીર હોતા હુયે.

ફીરોઝ-

ખએત.

સીનએ દીલ હસરતોંસે છાગયા,
ખસ હુજુમે યાસ દીલ ઘખરા ગયા.
અય ઉલફતો મોહખખત દીલસે નીકાલ જ અય ખીયાલે
જનાં ઝીયાદા નાસતા અખહુમ શાકે લીએ રૂખસત-હુમ
હુયે' એર દાએમી મુસીખત ખ્યારી તસનીમ અલવેદા.

શેઅર.

ક્યા ક્યા ઉમીદે' થી' કલી દીલમે ભરી હુઈ,
ખીસમીલ પડે હુયે અખ તેરે ખીસલમીકે આસપાસ.
ગુલઅંદામ—હુઝુર ઝરા દીલકો સમાલો કોઈ તદખીર ખચનેકા
નીકાલો તુમારી બેકરારી બહોત સતાતી હુએ મરદકો
નામરદ બનાતી હુએ.

ગાના.

તસનીમ—હાં કરમકર આજ કાદીર સુખહાન
ઇસ જનકો ઇસ પરાનકો નીસદીન પલજીન હુયે
પરેશાની—હાં કરમકર.
દારોઝા ઝી-દગાની—એર હયરાની બેધેયાની
રંજજની કર તુફાની શાની તુ-ઝીલત ખ્યારી
દરદા ખીમારી-લાચારી હુએ આહોઝારી
અખ જવે દાની—હાં કરમ કર આજ કાદીર સુખહાની.

ઝખાની.

તસનીમ—અયે શહીદ ખન્જરે નાઝ વો અયે ખીસમીલે નાઝો
અનદાઝ આ જલદી ગલે લગજ યહુ આખરી વકત હુયે

ફીર હમેશાકે લીએ ફરકત હયે મગર પ્યારે ગોદનયામે
જીદા હોંગે લેકીન કીયામતકે રોઝ ફીર એકદક્ષ મીલેંગે
ઓર વોહ વેસાલ દાએમી વેસાલ હોગા 'જસમે' કોઈ
બદલ અનદાઝ ન હોગા પ્યારે જસવકત તુમ બાગે જનામે
ફીઝાએ આસમાનીકી બહારેં લુટ રહે હોગે ઉસવકત
આપકી ખુશી દુખાલા કરનેકે લીએ તસનીમ શરાબે
તહુરકા જામ લેકર હાઝીરે ખીદમત હોગી બાગે ફીદાસકે
ખુશનુમાં ફુલોકા હાર બના બનાકર તુમકો પહેનાએગી
ઓર તુમ જબ ખવાબે રાહતમે હોગે તો તુમારે પાંઉં
દખાએગી અગર તુમ રૂઠોગે તો હઝારેં મીત્રતોંસે મના-
એગી (રાતી હયે) આહુ પ્યારે ફીરોઝ અબ ઝીયાદા તાકતે
ગાયાઈ નહીં તુફાની લહેરેં દીલકો હીલાતી હયેં ઓર
મલેકુલ મૌતકી તરહ ડરાતી હયેં આ પ્યારે ગલેસે લગાન.

રૌર.

આ ગોશે ગુલ કુશુદર્દ બહેરે વીદાઅ હયે,
અયે ધનદલીબ ચલકે ચલે દીનબહારકે.
(ગલે મીત્રકે રતી હયે જહાઝ કુખતા હયે.)

ડરાપસીન.

બાબ દુસરા-પરદા પહેલા.

(જલખાના.)

જેસર-અયે ગીરફતારે રંજે મુસીબત યહ હયે ઇસ વાકેએકી હ-
કીકત તુજહપર શાહઝાદીકે ભગાનેકા જીરમ લગાયા ગયા
હયે ઇસીવાસ્તે ફાંસીકા હુકમ સુનાયા ગયા હયે ઇસવકત
શાહી હુકમ બજાયા જાયેગા તુમકો ફાંસીપર લટકાયા
જાયેગા અગર કોઈ તમન્ના હોતો નીકાલો કુછ કીસીકે
દખનાહો દખ ભાલલો.

સીકનદર-ન મુજહે ખાંતેકી ખવાહીશ હયે ન પીનેકી ના કીસીકો
દખનેકી ન કુછ કહેનકી ગો મએ ઇસકુ સુરમેં બે કુસુરહું
લેકીન કાખીલેદાર જીરહું કયું કે મએને ખુદાકી ના
ફરમાનીકી હકીકી ભાઈકા હીરસા હઝમ કીયા ખુદાકે
હુકમકે ખીસાફ કીયા બડા સીતમ કીયા શરાબ ખાના

ખરાબકે, મુંહ લગાયા તમામ માલો દબોલત બેફાયદા ઉઠાયા મએ ખુદાકા ગુનેહગારહું કાળીલેદારહું અયેસે ગુનેહગારકી યહી સજા હયે અગર ઇસસેલી બડકર હોતો રવા હયે મએ સખકે સામને અપને જુરમોંકા ઇજહાર કરતાહું ખુદાકે સામને એ કરાર કરતાહું ઉમ્મીદ હયે કે મેરી તઓબા કુખુલ હોગી આહ જહન્નમકે ફરીશતે મુજહે ડરા હયે મેરી રહકો તરેહ તરેહકે સદમે પહોચાતે હયે દીલ બયેઠા જાતા હયે કલબ ઉલટા જાતા હયે—આ અયે પ્યારી રસ્સીઆ—તુહી મુજહે ઇન જહગડોંસે નજાત દીલાએગી ઓર ખુદાકે સામને મકાફતે અમલકે કીએ પહોંચાએગી અયે કુઆંકે લોગો મેરી હાલતસે ઇબરત પકડો કલી ખુરા કામ ન કરો—ખુરાઇસે બચો અયે દાસ્તો એહતર લલાઇ હયે.

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

(આડે મીરઝાકા મકાન.)

ફીતના—અય પ્યારે આજ તુમ ચારોં તરફકો કયા દેખ રહેહો.

તીરછેમીરઝા—પ્યારી ફીર મુજહે ઉસી મુઝીકા ડર લગા હુવા હએ કહી કમબખ્ત આતા નહો.

ફીતના—તુમકો ડર કાહેકા હએ મયે સખ દેખલુંગી ઓર અલી તો વોહ બાહર ગયા હુવા હયે (બાહરસે આડે મીરઝા)

આડેમીરઝા—અય બીવી કવાડ ખોલો, અય બીવી અય બીવી ઓ બીવી અરે ખોલતી હએ યા કીવાડ તોડું.

તીરછે—પ્યારી ખુદાકે લીએ મુજહે કહીં છુપા મૈ તો મરા જાતાહું.

ફીતના—ઘબરાઓ નહીં મંએ સખ ઇનતીઝામ કરતીહું એક તરકીબ બતાતીહું તુમ એક ચીરાગ સરપર લેકર ખડે હોજાઓ ફીર મંએ દેખલુંગી.

તીરછે—અરે કુછલીહો જહન્નમમેં કયું ન જાનાહો જો તુમ કહોગી કફંગા (ચીરાગ લાતી હયે સરપર રખતી હયે)

તીરછે—મીઝાજે શરીફ.

આડેમીરઝા—અરે ખોલતીલી હએ યા નહીં.

ફીતના—અરે મીયાં આઇ (બકર દરવાઝા ખોલતી હયે આડે મીરઝા અંદર આતા હયે.)

આડે-ખીખી ઇતની દરસે કયા કર રહીથી મંચે તો પુકાર પુકાર-
કર પાગલ ખાનેકા સનતરી હોગયા.

ફીતના-અયે મીયાં વઝીફા પડરહીથી ઇસલીયે ઝરા દર હોગઇ.

આડેમીરઝા-અરે તુ કયા ઉરદુમેં વઝીફા પડહતી હયે તુ તો ખાતેં
કર રહીથી.

ફીતના-હાં મીયાં મોતરજીમ વઝીફા પડહા કરતીહું મઝોલવી
સાહેબને તરજીમાં યાદ કરાદીયા હયે.

આડે-અઝા અખ સમજહા બડે અઝે મઝોલવી સાહેબ હયે
(અઝોકકર) ખીખી ફીતના યહ ચરાગદાન કઝોનસી
કીસમકા હયે યહ તો કોઇ આદમી માલુમ હોતા હયે.

ફીતના-હાં મીયાં ચેહીતો ઇસમેં સીફત હયે એક સોદાગર અમ-
રીકાસે આયાથા વોહ બેચતાથા ખુજહે પસંદ આયા તો
મઝેને ખરીદ લીયા મગર હયે યહ મીટીકા સીરફ જાનકી
કસર હયે.

આડે-બડી કારીગરી દીખાઇ હયે (દીવટ ચલતા હયે) અરે યહ
તો ચલતાલી હયે.

ફીતના-હાં યહલી એક સીફત હયે એક કલ ઇસમેં અયેસી લગાઇ
હયે જહાં જી આહે લેજાઓ.

આડે-પ્યારી વોહ કોનસી કલ હયે ઝરા હમલી તો દેખેં.

ફીતના-દેખો યહ રહી (તીરછે મીરઝાકા કાન પકડકર ઇધરસે ઉધર
ચલાતી હયે.)

તીરછે-મીઝાજે શરીફ.

આડે-આહા બડા અઝા દીવટ હયે પ્યારી ઝરા હટજા મંચેલી
ચલાતા હું દેખે ચલતા હએ યા નહીં. (તીરછે મીરઝાકા
કાન પકડકર ખુબ ઇધર ઉધર ભગાના) મીઝાજે શરીફ બડા
અઝા દીવટ હએ મયે ઇસકો અપને કમરેમેં રખુંગા અરે
ઇસમેં કહી ઇનજન ડરાએવરકી રહતો નહીં બન્દ કરદી.

ફીતના-મીયાં તુમ બહોત બાહુર ન રહા કરો તુમારે બગેર મેરા જી
ઘખરાતા હયે

આડે-અરે મએ તો મરદહું. લલા મેરા દીલ ઘરમેં કયુંકર લગે
ઝરા બાહુર જાકર દીલ બહેલાયા કરતાહું.

ફીતના-તો હમલી બાહુર જાકર દીલ બહેલાયા કરેજે.

આડે-ચુપ નાલાએક. આરતોંકો અયસી ખાતેં ઝેખા નહીં મર-
દોંકો સખ જાએઝ હએ.

ફીતના-તો કયા મરદ બાઝારમેં ધુમેં ઓર ઓરતેં કયેદમેં રહેં
હમ તો નહીં રહેંગે કલબઘરમેં જાકર તાશ ખેલા કરેંગે.
આડે-અરી ચુપ બદઝાત તહેસીલદાર સાહેબ સુનલેંગે તો ટેકસ
લગાએંગે બખરદાર અયસી બાતેં ફીર ઝખાનસે ન
નીકાલના લે અબ એક બોસા દેતો મયે જાતાહું.

(બોસા લેકર જાતા રહે)

ફીતના-મીઝાજે શરીફ કયું કયસા વ્યકમાં દીયા.
તીરછે-વાહ ખુબ ઉદલુ બનાયા મીઝાજે શરીફ.
(દોનો જાતે હયે.)

બાબ દુસરા પરદા-તીસરા.

(સાહેલે દરીયા.)

(ધોખા કાલુકા કપડે ધોતે હુવે નઝર આના ઓર શાહઝાદી
તસનીમકા તખતેપર બહેતે હુવે આના)

ગાના.

કાલુ-ઘરસે આઉં લાદકે લાઉં-કપડે પખાલું છુવાછુ
કુરતા ટોપી અચકન અંગરખા-પગડી ધોતી ઓરલંગોટા
ધોઉં પરલું ન ઓર જાકીટ-પૈસાંસે ભરલું ફીર પાકીટ
મઝે ઉડાઉં ઘરકો જાઉં-ઠરરા લુંઢાઉં છુવાધુ.

ઝખાની.

હે રામ યહ કયા બહેતા હુવા આતા હયે કયા મેરી આંખોંકો
ધોકા હોતા હયે કોઇ માલકા સનદુક હયે યા કીસી ચુડલકી
બનદુક હયે અરે યહતો કોઇ લાશ માલુમ હોતી હયે કીસીને
ધસકો કલ કીયા હયે નહીં તો ખુદહી ગઝેરતસે કુબકર મરી
હયે અરર તખતા તો કરીબ આગયા દેખું તો કયા હએ
માજરા (તખતા નીકાલતા હયે) આહા યહ તો કએસી પ્યારી
સુન્દર હયે બલકે મહા સુન્દર હયે અરરર સાંસ તો ચલતા
હયે મગર બેહોશ હયે ઓર ગહનાલી કીસ કદર હયે મેરે તો
સુંદમે પાની ભર આતા હયે કલેજ બાહર નીકલ આતા
હયે હાયે કએસી સોહની સુરત મોહની સુરત હયે મંએ
ધસકો ઘર લેજાઉંગા ઓર મેહરાફકો નીકાલ દુંગા-કપડે
ધોનેકો તલાક ઓર મેહરાફકો આક યહ સુન્દર હયે ઓર

હમ-માલે મુકત દીલે ઘેરહમ ખસ અખ કયા હયે મઝાહી
મઝા કરંગા-જે વાહે વોહ કરંગા.

ગાના.

કએસી સુન્દર સુરત છબ પ્યારીરે,
લાગી મોર જીયાપર કઠારીરે;
ધોને કારન કપડે આયા પાયા મોતી અનમોલ,
મોહની મુરત સોહની સુરત ધુંધટકે પટખોલ;
મએં જાઉં તોરે વારી-પ્યારી દુલારીરે,
કએસી સુન્દર સુરત છબ પ્યારીરે.

ઝખાની.

તસનીમ-(હોશમેં આકર) યા અદલાહ મએં સોતી હું યા જાગતી
કહાંથી એર કહાં આગધ-યહ જંગલો દરયા કીસકદર
ખઓફનાક હયે-મેરા દીલ દરદેહી જરાંસે ચાક હયે યહ
મુવા કોન ખલા હયે આદમી હયે કે ભુતના.

કાલુ—જાને મન ઇંધર નઝર કરો આશીકકો તો દેખો, હાં યહતો
ખતાઓ કે તુમ કઓન હો આદમી હો યા ચુડયેલ એરત
હો યા પરી.

ખમસા.

તસનીમ-જસેકે યાદ નહો અપના આશીયાં સઘયાદ
લલા વોહ ખાક કહે હાલે ખુસ્તા સઘયાદ
અખસ અખસ તુ નહો મુજહસે ખદગુમાં સઘયાદ
ખુલી હયે કુનજે કફસમે મેરી ઝીયાં સઘયાદ
મએં માજરાએ ચમન કયા કરૂં ખયાં સઘયાદ
ખતંગ કરદીયા દુનયાકે કારખાનેને
લોટાયા ખાકે મઝદલતપે સર ઉઠાનેને
ફંસાયા લાકે કહાં હયેફ ઇસ ઝમાનેને
દીખાયા કુનજે કફસ મુજહકો આખોદાનેને
વગરન દામ કહાં મએં કહાં કહાં સઘયાદ.

કાલુ—યહ તો ખતાઓ તુમ કઓન હો એર યહાં કીસતરહ ઇસ
જાલમે ફસીહો.

ખમસા.

તસનીમ-મએં વોહ હું રઓનકે ગુલઝારથી મેરે દમસે
ઉઠાએ નગમાસ સરાધમે હોસ ખુલખુલકે
અલી નહીં હયે સીતમગાર મેરી કદર તુજહે

કરેગા યાદ મેરે ઝમઝમોંકો બાદ મેરે

હું ચન્દરોઝ તોરે ઘરમેં મેહમાં સધયાદ.

કાલુ—યહ ફારસી વારસી તો મેરી સમજમે નહી આવત મગર હાં
યહ ઝરર કહુંગા કે ગાતી ખુબહો, બસ આજસે તુમ
ઘોખન ઓર હમ ઘોખી હમ રાજ તુમ રાની ખુબ
મીલેગી જોડી એક અંધા એક કોડી કયું આયા સમજહુકે
ખીચમેં.

શએર.

તસનીમ-તખ એ કાતીલકી તરહ મોતલી હયે મુજહસે ખીલાફ
કયું ન બરગશતા દમે ખનજરે ખુરરાં હોયે,

ઝખાન.

અદલાહ યહ કએસી આફત આઈ એક મુસીખતમે બચી
તો દુસરીને શકલ દીખાઢ અયે મોત કયા તુનેલી મુજહે
છોડ દીયા; મેરી તરફસે મુંહ મોડલીયા હાએ બેકસીમેં
કમખખત મોતલી નહીં આતી, દમ ઘુટતા હયે મગર
જાન નહીં જાતી, મેરી હાલતપર રહમકર મુજહકો
મેરી હાલતપર છોડ ઝાલીમ ઝલમસે મુંહ મોડ.

કાલુ—આહાહા મુજહસા બેવકુફ કોન હોગા જો સોનેકી ચીડીયાકો
છોડદેગા અખ મયે તુજહસે શાદી રચાઉંગા ઘર બસાઉંગા.

તસનીમ-ખબરદાર અયેસે કલામ ઝખાનસે ન નીકાલ મુહ બનવા
હોશ સંભાલ કયું શામત આઢ હયે શાએદ તોરે સરપર
મુસીખત આઢ હયે.

કાલુ—આહા જાની મયેને તેરી બાતે પહેછાની યહ ઝાહેરી બાતેં
હયે દીલ લેનેકી ઘાતે હયે આ જાની જલદ ગલેસે લગજા.

તસનીમ-ખબરદાર કદમ ન બડહાઢયો વરન જાનકી ખએર ન
જાનીયો (કાલુકી ઓરત ધનુ રોટી લેકર આતી હયે.)

ધનુ-અરે આગ લગે તોરે મુંહકો યહ કયા ધીંગામુશતી કરતા હયે
ગરીબ ઓરતસે કુશતી કરતા હયે.

કાલુ-અલગ હટ ચોંચ સંભાલ હોશમે આ આંખેં ન નીકાલ તુ
કોન હયે બદયાલ.

ધનુ-અલીસે ભુલગયા ચંડાલ દખ બતાતી હું મયે કોન હું
(ભુતીયા લગાતી હયે)

કાલુ-અરે હટ દખ કપડે ખરાબ હોતે હયે.

ધનુ-દખતો કયેસે ભુતે લગાતી હું ઇશકબાઝીકા મઝા ચખાતી હું
(ખુબ ભુતે લગાતો હયે.)

તસનીમ-શુક હયે ખુદાયા મેરી ઇજ્જત ખચી કીસમત ઇસ મુઝીકી
 બેરકો યહાં લાઇ ઇન દાનોમે હોનેદા લગાઇ મોકલે
 ગનીમત હયે મયેં યહાંસે ચલદું કીસી તરફકા રાસતાહું.
 (ચઢી જતી હયે.)

બાબ દુસરા-પરદા ચોથા.

(તસનીમકા જંગલમે ફીરતે નજર આના)

તસનીમ—

ગાના.

કીસ ખનમેં યહાં મયેં આઇ
 દીલ ઉદાસ છયા બેકલ હયે આજ—હાએ મેરા
 કીસ ખનમેં યહાં મયેં આઇ
 સખખ ન જાનો બે દીલ કા હયે ખના હયે હયેરાન
 ખચોફો ખતર પેશનજર શામોસહર હયેગા યહુ સમાન
 બદનીશાન હયે યહુ જાન કએસા દશત બેઅમન
 કીસ ખનમેં યહા મયેં આઇ.

ઝબાની.

આહુ ઝાલીમ મોત તુ કયું નહી આતી દશત ન વરદીકી
 તકલીફ અખ નહીં સહી જતી.

બએત.

અજબ દરદેસ્ત અંદર દીલ અગર ગાયમ ઝબાં સોઝદ
 વગર દમદર કશમ તરસમ કે મગઝે ઉસ્તખાં સોઝદ

ઝબાન.

જખ સામને દીલ આરામ નહી તો ખાક આરામ નહી,
 અયે તમનનાઓ ખુદા હાફીઝ અયે આરઝુઓ અલવીદા
 અયે ખીયાલેયાર ઝીયાદા નસતા અયે સોઝે નહાં અખ ન
 જલા નસીમે સેહરી હવા ન ચલા.

શએર.

ન છડ અયે તુગહતે બાદે બહારી રાહુ લગ અપની
 તુજહે અઠ બેલીયાં સુજહી હયેં હમ બેઝાર બયેઠ હયેં.

ઝબાન.

અખ તો ફીરાકમે નહી છયાજતા ખુનેજીગર નહીં ખીયાજતા
 અયે મોત આજ અયે સેહરાઇ શેર મેરા લુકમાં બનાજ.

ગાના.

કીસે દુખવા સુનાઉં પલપલ
 મોરા જ્યા તો થરર થરર લરજ લરજ ઘખરાએ
 કીસમત દુનયાં બયેરન ઓર મએ નીરધન
 ઈધર ઉધર ભરકત હું-કહાં જાઉં.

શેઅર.

મેરે મૈલા મુજહે મુશકીલસે બચાનેવાલે
 હોગએ દુશમને જાં સારે ઝમાનેવાલે
 હયેં કહાં આજ વોહ મક્કી મદનીઉલ અરબી
 કુલમતે કુદર કોઇ માંસે મીટાનેવાલે-કીસ્સે દુખવા

(ચારો તરફસે ડાકુ આને હયેં તસનીમ ડરકર ખડી હોજતી હયે)

પરવેઝ-અયે ચારો મેરે વફાદારો ખુશી મનાઓ અયેશ જમાઓ
 કયેસા શીકાર મીલા હયે સોનેકા હુદહુદ આનકંસા હયે.
 એક ડાકુ-બેશક અજબ ખુબ સુરત ઓરત હયે હુરકી ઇસકે આગે
 કયા હકીકત હયે.

દુસરા-હુઝર મેરી ઇન ખીદમાતકા લીહાઝ [કરકે જોકે મયેને
 અખતક કી ઇસકો મુજહે દેડાલીએ.

તીસરા-યહ તો મયેં લુંગા કીસીકોલી નહીં દુંગા.

પહેલા-વાહ અચ્છા જહુગડા હયે યહ તો મેરા હીસ્સા હયે.

પરવેઝ-કયું લડે મરતેહો આપસમેં જહુગડતેહો ઇસકી તીરછી
 નઝરને મુજહે ઘાએલ કરદીયા એકહી નીગાહમેં માયલ
 કરદીયા યહ તો મેરા માલ હયે તુમે કયા કીલોકાલ હયે.

સખ-હુઝરકો ઇખતીયાર હયે હમે કખ તાબે ગુફતાર હયે.

પરવેઝ-અયે હુરવશ માહલકા નાઝુક બદન નાઝુક અદા તેરા કીધર
 ખીયાલ હયે શાએદ વહેશતસે ખુરા હાલ હયે ઇધરકો
 નઝર કર જલદી કર દેર ન કર.

તસનીમ-અયે આહ એક ફલકકો જલાયા તો કયા કીયા
 અએસે હઝારોં બરસરે કી ઓરલી તો હયેં.
 એક આફતસે નજત મીલી તો દુસરી આઈ દુસરીસે
 જાન છુટી તો તીસરીકી ખારી આઇ અફસોસ મેરી સમ-
 તમે કયા લીખા હયે ખુદા જાને કયા હોના હયે અયે
 ઝાલીમ સીતમ રસીદાકો ન જલા અપના રાસતા લે અ-
 લાજ તુ કયું દીલકો જલાતા હયે.

પરવેઝ-પ્યારી ઝાલીમ તુ હુયે કે મયેં એક નીગાહમે ખીસમીલ કરદીયા દીલ ઘાએલ કરદીયા ઓર ઉસપર સતાતીહો દીલકો જલાતીહો ઓર મઝા યહ કે મુજહીપર તોહમત લગાતીહો.

શએર.

ઈસ સાદગીપે કેન ન મરજાએ યા ખુદા,
લડતે હુયેં ઓર હાથમે તલવારલી નહીં.

તસનીમ-ખબરદાર ઝખાં દરાઝી ન કર મેરે સાથ જલસાઝી ન કર અગર અએસાહી ઇશક બધારના હુયે તો ઓર કહીં જાકે બધાર બાઝારમેં બહોત કસબીયાં હુયેં ઉને જાકર કર પ્યાર.

પરવેઝ-પ્યારી તુમ ઇન મોસીબતોંમે ગીરફતારહો ખુદા જાને કીન આફતોકા શીકારહો મેરે સાથ ચલો મેરી માશુકા બનો અએશ ઉડાઓ શાદીયાં રચાઓ એક બહાદુર ડાકુકી માશુકા બનના અએજા યા જંગલમેં મારેમારે ફીરના અએજા.

તસનીમ-આહ કમખખત ઉસ ડાકોકી માશુકા જીસને બનદગાને ઇલાહીપર કયા કયા સીતમ ઢાએ હોંગે ઓર કીતને બે ગુનાકો તેમે સીતમકે ઘાટ પહોંચાએ હોંગે ઉસકો અપના દીલદું ઓર ઉસકી માશુકા બનું યહ હરગીઝ નહીં હોસકતા અએસી ઝીનદગીસે મરના અએજા.

પરવેઝ-તો કયા તુ નહી જાનતી કે ઇસ જંગલમેં મેરી હુકુમત હુયે તુ મેરે પનજેસે નીકલ સકતી હુયે કહીં છુપકર ટલ સકતી હુયે અગર તુ રાઝી ન હોગી તો ઝખરદસ્તી હોગી.

તસનીમ-કલી નહી ઝખરદસતી કયા મુંહકા નીવાલા હુયે મેરી અસમત મેરી જાનકે સાથ હુયે તેરી યહ બાત ખીલકુલ વાહીયાત હુયે.

પરવેઝ-તો કયા તુ મેરે ચુંગલસે નીકલ સકતી હુયે.

તસનીમ-મયેં નહીં નીકલ સકતી જાન તો નીકલ સકતી હુયે.

પરવેઝ-હરગીઝ નહીં તુ મુજહસે નહીં બચ સકતી.

તસનીમ-મેરા ખુદા મુજહે બચાએગા ઓર તુજહે જહન્નમમેં પહોંચાએગા. (હાથ પકડકર ખીચતા હુયે.)

તસનીમ- ગાના.

દુરદુર કર મત ધર હટ—દુરદુર.

મુંહકર કાલા તોરઝાલા—નાખકાર જા મતકર ચાલા;

બનદરવાલા ખેલ નીકાલા-દુર દુર.

જનેદે જનેદે અબ મોહુ તુ છોડ મોરા કરવા

પરવેઝ-ઓ પ્યારી આજરી.

તસનીમ-ઓ નારી જાજરી.

પરવેઝ-તુ ચંદામે સુરજ જયેસા-તેરા મેરા જોડા કયેસા.

તસનીમ-કાલા કાલા કુતે જયેસા-ભું ભું કરકે દોડા કયેસા.

પરવેઝ-મોહુસે જના લગન લગાના-રંગ ઉડાના.

તસનીમ-દેવો પુરાના ભુતકાના શકલ દીખાના-દુર દુર

પરવેઝ-નાદાની કયા ઠાની.

તસનીમ-શયેતાની તુફાની.

પરવેઝ-ઓ જાની આજની-દુર દુર.

(તસનીમકો પરવેઝ પકડને જાતા હયે યકાયક ગૌલી પરવેઝકો આલગતી હયે મરજતા હયે તસનીમ ખૌફસે બેહોશ હોતી હયે સખ ડાકુ ભાગ જાતે હયે શાહ હુમાયુફર શીકારકી તલાશમે આતા હયે કે ઠહાં ચોટ ખાકર ગીરા.)

હુમાયુફર-મેરી ગોલી શીકારકો જુર લગી-તાલાશ કરો કહીં સેદ ગોલી ખાકર ન ચલા જાએ ઓર અફસોસ બાકી રહે જાએ હુએ યહુ દા આદમી કયસે પડે હુએ અફસોસ મેરી ગોલીને ઇસકો મારા ગરદીશમેથા ઇસકા સીતારા દેખો કયેસી ખુબ સુરત નાજની હુએ હુર હુએ યા પરસતાનકી મહુજબીન હુએ ઓર યહુ ઉસકે પાસ કોન પડા હુએ અરે યહુતો-પરવેઝ ડાકુવોકા સરદાર હુએ જીસકા મુદદતોંસે ઇશતેહાર હુએ ઝાલીમને ઇસ બેકસકો અકેલી પાકર પકડ લીયા હોગા ખુબ હુવા મારા ગયા લોગોંકી ઇસકે જીલમે સીતમસે છુટકારા મીલા દેખુ યહુ ઓરત ઝીનદા હુએ યા મરગઇ શુકર હુએ ઇસકે ગોલી તો નહીં લગી બલકે સદમેસે બેહોશ હોગઇ સીપાહીયો ઇસકો ફૌરન શાહી મહુલમે લેજાએ (સીપાહી તસનીમકો લેજાતે હયે.)

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

(કાફર આતા હયે.)

કાફર-ઐ ફલક કબકા બોગઝ નીકાલા ખુબ તફરકા ડાલા વોહ આકાએ નામદાર જીસકો મંએ બચપનસે કરતાહુ પ્યાર

વોહ છુટગયા દીલ ગમે અલમસે દુટ ગયા હાએ ધસસે તો
મએ સમુનદરમેં દુખ જતા તો અચ્છા હોતા અખ કયા કરું
કહાં જઈ ઉસકો કીધર હુંડું કહાં પાઉં યહ કયા ખખર થી
હમેંયું ફલક સતાએગા દીલે ફીગારપર તીરે અલમ લગા-
એગા હજારોં સોખદે નયેરંગીયાં દીખાએગા જીગરકો આતીસે
ગમસે જલાએગા હંસા હંસાકે હમેં ખુખસા રૂલાએગા
અગ મેરા આકા મુજહે ન પાએગા તો કાકુર જાન ગંવા-
એગા હૈ યહ સામનેસે કોન હયે આતી કહીં મેરી નજર
ધોકાતો નહીં ખાતી આહા કીસ કદર હાલ પરેશાન હએ
જુલફે ખીખરી હયે કયેસી હએરાન હએ દખો વોહ
આગધ આહ જુરર યહ તો ગુલ અંદામ હયે શાએદ યહલી
ડુખનેસે ખચગધ (ગુલઅંદામ આતી હયે.)

અખયાત.

ગુલઅંદામ-ખુદાયા હીજરે મલેકામેં અજખ સખતી ઉઝાધ હયે
સીતમને આકે ઘેરા હયે દાહાઈ હયે દાહાધ હયે
મએં દુકડે દીલકા ખાતીહું જીગરકા ખુન પીતીહું
અજખહી સખત જાહું મએં ન મરતીહું નજતીહું.

કાકુર-ખીગુલનદામ સલામ હાઝીર હયે યહ ગુલામ.

ગુલઅનદામ-હએ કોન કાકુર તુ કહાં તુજહે દેખકર મેરી જાનમે
જાન આગધ ગોયા કોધ નેમતે ગેર મોતરકકેખા મીલગધ.

કાકુર-ગુલઅંદામ સુરત બેખીહાલમ મપુરસ યહી હાલ મેગલી
હયે ઓર ખસ દાસતોંસે ફરકત હુઈ અફસોસ યહ હાલત
હુઈ હમ વોહ બલા હયે કે સમુંદરનેલી હમે નહીં લીયા
ઠાકરે ખાનેકેલીએ છોડદીયા ઈસ અરસેમેં બે મુસીખતેં
ઉઝાઈ હયે દીલહી જાનતા હયે ખીસમીલકી મુસીખત કતી-
લહી પહેછાનતા હયે પર સુકર હયે તુમસે મુલાકાત હુધ
જીનેકી ખાત હુધ.

ગુલઅંદામ-ખસ કુછ અએસીહી મુસીખત હયે તુ ખુદ દેખ જો
કુછ હાલત હયે ખખર નહીં શાહઝાદીકી કયા હાલત
હોગી ઓર ફીરોઝ બેચારેકી કયા ગત હોગી.

કાકુર-ગુલઅંદામ રંજ ન કરો દીલકો સંભાલો મમેંને સુન્યા હયે કે
શાહઝાદી તસનીમ ઈસ જગહકે બાદશાહ હુમાયુંફરકે
મહલમેં હયે ખુદાજાને કયુંકર ઉસકે દામમે ફંસગધ ખએર
ખહેર હાલ કોધ જુઝાનેકી તદખીર કરની ચાહીએ ઈસ કામમે
તાખીર ન કરના ચાહીએ.

ગુલઅંદામ-સુકર હુયે કે ઇસકદર અરસેમે એક ખુશ ખખરી
સુનનેમે આઈ મગર ખુદા જાને ફીરોઝ કહાં બહેતા હુવા
ચલાગયા જતા હુયે યા નસીબે દુશમના મરગયા.

કાફુર-ગુલઅંદામ ખુદાને યહ દીન દીખાયા હુયે તો ઉસેલી
દીખાએગા અગર મનઝુરે ખુદા હુયે તો ફીરોઝકા પતાલી
મીલજાએગા ઇસવકત શાહઝાદીકી રીહાઇકી તદખીર કરે,
વોહ દેખો સામનેસે માલન આતી હુયે શાએદ શાહી મહ-
લમે જાતી હુયે કીસી તરહ તુમ ઇસસે દાસતાના ગાંડો
ફીર જૈસા હોગા દેખા જાએગા. (માલન ચમપા આતી હુયે.)

ચમપા—

ગાના.

માલનયાં કાહે ખડીહો ચલકે બનાઓનાહાર
પહેને દીલદાર પરી રૂખસાર
બેલા ચમબેલી જુહી મયેં લાઉં
કુલોંકે ગુનધકે ગહેના બનાઉં
ઇધર લટકા ઉધર લટકા ફીરે પહેને હુવે યું કામનયાં.

ઝખાની.

ગુલઅંદામ-સલામ ખી માલન દેખા હુઝરકા જોખન.

ચમપા-અએ છોકરી ઇસકદર ખાતે ન બના મુજહે ચુટકીયોમે
ન ઉડા તુ કયું હુયેરાન હુએ તેરા હાલ કયું પરેશાન હુએ
ઓર ઇસ જવાનીમે કયું ઘર ખાર છોડ દીયા હુએ
કયું જોગ સાધા હુએ.

ગુલઅંદામ-કયા ફલક સતાઇકા હાલ પુછતી હો કયું જલે ફેફાલે
ફેડતીહો મેરી દાસ્તાન ખડી દાસ્તાન હુયે જીસસે અકલ
હુએરાન હુયે કોઈ વકત સુનાઉંગી અપને હાલે ઝાર પર
ફલાઉંગી અફસોસ કોઇ નહી પુરસાને હાલ હુયે જાનકો
વખાલ હુયે. (રોતી હુયે.)

ચમપા-એ ગમઝદા મહજબીન ઝુરર તુ કીસી ખુરજે શરાફત
કાસીતારા હુએ કીસી જાહો જલાલ વાલેકી માહપારા
હુએ મુજહે તેરી હાલત દેખકર રહમ આતા હુયે દીલ ભર
આતા હુયે અગર કુખુલ કરે તો મયેં હસ્તરહ તધયારહું.

ગુલઅંદામ-મસલ હુયે કે ઉંઘતેકો ઠેલતેકા બહાના મીલા મએ
તુમહારી હમ દરદીકી શુકર ગુઝારહું તુમહારી ખુઝરગાના
મોહબ્બતકી ખ્યાસતગારહું મગર ઝરા યહ તો બતાઓકે
તુમ ઇસ વકત કહાં જ રહીહો.

ਘਮਘਾ-ਅਘੇ ਲੜੀ ਮਧੇਂ ਸਾਹੀ ਮਾਲਨਹੁੰ ਝਮਾਰਾ ਘਾਫ਼ਸਾਹੁੰ
ਘੁਫ਼ਾ ਜਨੇ ਕੁਛਾਂਸੇ ਐਕ ਹੁਸੀਨ ਐਰਤ ਪਕੜ ਲਾਧਾ ਹੁਧੇ
ਉਸਕਾ ਵਾਲਐ ਸੈਫਾ ਹੁਧੇ, ਮਗਰ ਵੋਹੁ ਕੀਸੀਤਰਹੁ ਨਹੀਂ
ਮਾਨਤੀ ਉਸਕੋ ਗੁਲਾਮਕੇ ਘਰਾਘਰਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੀ ਮਧੇਂ
ਉਸਕੇ ਵਾਸਤੇ ਹਾਰ ਘਨਾਕਰ ਲੇਜਾਤੀਹੁੰ ਧਸ ਵਕਤਲੀ
ਵਹੀਂ ਜਾਤੀਹੁੰ.

ਗੁਲਾਮਾਂਦਾਮ-ਤੋ ਕਧਾ ਤੁਮ ਧਸਕਦਰ ਮੇਹਰਘਾਨੀ ਕਰ ਸਕਤੀਹੋ ਕੇ
ਮੁਝਹੇਲੀ ਵਹਾਂ ਲੇਧਲੋ.

ਘਮਘਾ-ਲੜੀ ਵਹਾਂ ਕੀਸੀਕਾ ਗੁਝਰ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਤਾ ਪਰੀਨਦਾਤਕ ਪਰ
ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ.

ਗੁਲਾਮਾਂਦਾਮ-ਮੇਰੀ ਅਘਾ ਮਾਲਨ ਜਹਾਂ ਧਸਕਦਰ ਕਰਮ ਹੁਧੇ ਤੋ ਐਕ
ਐਰ ਮੁਸਤਝਾਫ਼ ਸਹੀ.

ਘਮਘਾ-ਮੁਝਹੇ ਤੁਮਸੇ ਝੀਧਾਫ਼ ਮੋਹਘਘਤ ਹੋਗਧ ਘੁਫ਼ਾ ਜਨੇ ਕਧੁੰ
ਉਲਫ਼ਤ ਹੋਗਧ ਅਘਾ ਵੀਐ ਘਲਤੀਹੁੰ ਅਗਰ ਕੋਧ ਘੁਝੇ ਤੋ
ਕੁਛੁੰ ਗੀ ਮੇਰੀ ਲਾਤੀਯ ਹੁਧੇ ਐਰ ਤੁਮਲੀ ਕੁਛੇਨਾ ਹਾਂ.

ਗੁਲਾਮਾਂਦਾਮ-ਘਹੋਤ ਅਘਾ ਮੈ ਕੁਛੁੰ ਗੀ ਘਾਪ ਘਾਤੀਰਜਮਾ ਰਘੀਧੇ.
(ਦੋਨੋ ਜਾਤੀ ਹਐ.)

ਕਾਕੁਰ-ਘੁਫ਼ਾ ਕਰੇ ਸਾਹੁਝਾਫ਼ੀ ਮੀਲਜਾਐ ਐਰ ਦੁਸਮਨਾਂਕੇ ਕੁੰਦੇਸੇ
ਨੀਕਲ ਘਾਐ ਮਧੇਲੀ ਜਾਤਾਹੁੰ ਸਰਾਐ ਮੇਰੇਰਾ ਲਗਾਤਾਹੁੰ
ਐਰ ਮਕਰਕਾ ਜਲ ਕੈਲਾਤਾਹੁੰ. (ਜਾਤਾ ਹੁਧੇ.)

ਘਾਘ ਦੁਸਰਾ-ਪਰਦਾ ਝਠਾ.

(ਜਾਂਗਲ.)

ਝੀਰੋਝ—

ਗਾਨਾ.

ਕੋਧ ਸੁਨਲੋ ਕੁਸਾਨਾ ਮੇਰਾ-ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਹੁਵਾ ਹੁਧੇ ਕਧੇਸਾ
ਸੁਨੋ ਸੁਨੋ ਅਧੇ ਨੇਕ ਝੀਰੀਸ਼ਤੋ ਸੁਨੋ ਮੇਰਾ ਘਾਝਾਰ
ਕੁਛਾਂ ਗਧਾ ਮੇਰਾ ਵੀਲਦਾਰਮੈ ਹੁੰ ਲਾਧਾਰ-ਹੁਧੇ ਵੀਲ ਘੀਮਾਰ-ਕੋ.
ਘਾਝਾ ਘਾਝਾ ਐ ਘਾਸਮਾਨੀ ਤਾਰੋ ਕਰੋ ਮੇਰੀ ਧਮਦਾਫ਼
ਹੁਵਾ ਹੁਧੇ ਧਹੁ ਕਧਾ ਘੇਫ਼ਾਫ਼ ਸੁਨੋ ਝੀਰੀਧਾਫ਼ ਮੈਹੁ ਨਾਸਾਫ਼-ਕੋਧ.
ਸੋਘਰ.

ਐਕ ਅਰਮਾਲੀ ਮੇਰੇ ਵੀਲਸੇ ਨੀਕਲਨੇ ਨ ਵੀਧਾ
ਕਐਫ਼ਮੇਂ ਅਐਸਾ ਕੁੰਸਾਧਾ ਮੁਝਹੇ ਵੀਲਨੇ ਨ ਵੀਧਾ
ਬੁਪਕੇਵੀ ਬੁਪਕੇ ਮੁਝਹੇ ਸੋਝੇ ਨੇਛਾਂਨੇ ਕੁੰਕਾ
ਧਸਕੇ ਜਾਨਾਨੇ ਮਗਰ ਹੁਝਿਰੇ ਜਲਨੇ ਨ ਵੀਧਾ
ਹੁਧੇ ਐਕ ਅਐਸਾ ਲਗਾਧਾ ਕੇ ਸਾਂਲਾਲਨੇ ਨ ਵੀਧਾ.

ઝખાની.

આહ મયેં ઝીનદા બચા તો કીસકામ જખ નહી પહેલુમે
 વોહ ગુફામ અએ મરગે નાગહાની તુ કયું ન આધ મયેને
 કયા કી તુજહસે યુરાધ કયા મોતકોલી આશીકે ના કામપર
 રહમ નહી આતા અએ ખુદા તુલી મેરી મુસીબત નહીં
 સુનતા અએ જંગલકે નૌનેહાલો કુછ મેરે નૌનેહાલકીલી
 કુછ ખખર હયે અએ નસીમે સેહરી મેરા આરામે જા કીધર
 હયે અએ ઝમીન કયા તુજહપર ઉસને કમ નહીં રખા અએ
 આસમાનકે રોશન સીતારો તુમનેલી ઉસકો નહી દેખા
 આહ કોઇ જવાબ નહી દેતા યા ઇલાહી યહ કયા હયે માજરા
 આ અએ અજલ મયેને તેરી બહોત તારીફ સુની હયે કે તેરી
 સુરત બહોત મોહની હયે તુ હમેશા યુરે વકત કામ આતી
 હયે ન કામોંકો શાદ કામ બનાતી હયે આહ કયા કરે કહાં
 જાઉં ઇસસે યહી બેહતર હયે કે મરજાઉં.

ગાના.

દીલે મુઝતરકો લેકર ચલે જાએંગે
 મુંહસે બોલે ચાહે ન બોલે-તેરે કુચેમેં આકર ચલે જાએંગે
 હો બલાસે ન કલી વોહ યુતે બદખુ અપના
 ન ચલે ગર નહીં ચલ સકતા હયે જાદુ અપના
 આંખે અપની હયે જીગર અપના હયે આંસુ અપના
 ફેંક દેંગે ઇસે હુમ ચીરકે પહેલુ અપના
 તુજહપે કાબુ નહીં દીલપર તો હયે કાબુ અપના
 દીલપે ખનજર લગાકે ચલે જાએંગે—દીલે.

ઝખાની.

અએ આસમાનકે ચમકતો હુવે તારો ગવાહ રહેના કે ફીરોં-
 ઝકે દીલમે મરતે વકત શાહઝાદી તસનીમકી યાદથી અએ
 બનકે હુરે ભરે દરખતો શહાદત દેના કે મરતે મરતે હીજરે
 જાનામે ફરીયાદથી અએ નસીમે સહરી અગર તેરા ગુઝરહો
 તો કહેના કે ફીરોંઝ હીજરકી તાબ ન લાકર મરગયા તેરે
 સદકે હોકર ગુઝર ગયા પ્યારી તસનીમ તેરા દીલ બહોત
 નાઝુક હયે ઇસ ગમકી તાબ ન લાએગા દીલકાં કેવલ યહ
 સદમાં સુનતેહી કુમ લા જાએગા લેકીન પ્યારી મેરા ગમ
 ન કરના. મુજહે દીલસે ભુલા દેના અગર હોસકે તો મેરી
 તુરબતપર દો કુલ ચડાદેના વરના ફાતેહાકે લીએ ઝરર હાથ
 ઉઠાકે કહેના.

અખયાત.

હાલ યહ હોગયા મુસીબતમે-ખુબ સદમે ઉઠાએ કુરકતમે
આગલે મીદલે અયે ખીયાલે યારુદર કુછલી નહીં હયે રૂખસતમે
અખકે ખીછડે મીલેગે જન્નનમે.

ઝખાની.

અએ ખંજરે આખદાર ખસ તુહી મુજહે ધન ગમેંસે નજાત
દે દીલકે સદમેંસે છુડા.

ખએત.

સીનએ દીલ હસરતોંસે છાગયા
ખસ હુજુમે યાસ દીલ ઘખરા ગયા.

ઝખાની.

રૂખસત પ્યારી રૂખસત. (ખંજર નીકાલકર મારલેના આહતા
હયે પાછેસે કાઢ શખસ આકર હાથ પકડ લેતા હયે.)

શખસ-અએ શખસ નાઉમીદ નહો ખુદાકી ઝાતપર ભરોસા કર.
ફીરોઝ-અએ ઝાલીમ મુજહે ન સતા હીજકે સદમે ઉઠાનેકો નહીં
જ્યા જાતા જખ પાસ નહીં દીલ આરામ તો અએસે
જીનેકો સલામ.

શખસ-ખુદાકી કુદરતમે કુછ કમી નહીં તુજહે મયુસ રખે વોહ
અએસા ગની નહીં.

ફીરોઝ-તુ કેન હયે જો મુજહે જલાતા હયે એસે વકતમે સતાતાહૈ.

શખસ-દેખલે મએ કેનહુ.

ફીરોઝ-હએ કેન કાકુર તુ કહાં.

કાકુર-જહાં આપ મએલી વહાં (દોનો લીપટ જાને હયે.)

ખાખ દુસરા-પરદા સાતવાં.

(રાસતા.)

ફીરોઝ-અએ પ્યારે કાકુર તેરી તરફસે મેરી જાં ખખશી હુધ અગર
તુ ધસ વકત ન આતા તો મેં ઝુર્ર જાનસે ઝુઝર જાતા
લેકીન શુકર હયે શાહઝાદી સહીહ સલામત હયે ખીલકુલ
તનદુર્રત હયે.

કાકુર-જનાખે વાલા મે ગુલઅંદામકો મહેલોંમે પહોંચાકર
આપકી તાલાશમે નીકલા શુકર હયે ખુદાકા કે આપકો

પાલીયા પ્રાણા મારલીયા ઓર શાહઝાદી આપકી
કુરકતમેં બે કરાર હયે ઓર બાદશાહકે કબ્જેદમેં ગીરફતાર
હયે ઓર ઉતોનેલી કંઈ દેખ્યા અએસા ઇરાદા કીયા હયે
સમજહા સમજહાકરં બચા રખ્યા હયે અબ જલદી
કીજએ.

ફીરોઝ—લેકીન વહાં ગુઝર કયું કર હોગા કીસતરહ કામ બનેગા.

કાકુર—આપ ઇતમીનાન રખીયે સબ બંદાબસ્ત હોજાએગા
ખુદા મુસીબતસે નજાત દીલાએગા સોસનને શાહઝાદીકો
બીમાર બતાયા હયે મકરકા જલ ફેલાયા હયે બાદશાહને
હઝારોં તબીબોંસે ઇલાજ કરવાયા લેકીન કુછ ન હોસકા
ઓર ઇસતેહાર દીયા હયે કે બે શખસ શાહઝાદીકો અએ
કરેગા વોહ બે તલબ કરેગા વોહી દુંગા અબ આપ
ચલકર હકીમ બને શાહઝાદીકો અએ કરે ઓર બાદ
સહેત શાહઝાદીકો માંગે.

ફીરોઝ—વહલાહ કયા તરકીબ નીકાલી હયે ગાયા મુરદમેં જાન
ડાલી હયે.

કાકુર—તો અબ દર ન કીજએ ગુલઅંદામ ઇનતીઝામ કરતી
હોગી અએસે વકતમેં તાખીર ખુરી હોગી.

ફીરોઝ—ચલો જલદી ચલેં.

કાકુર—ઓર શાહઝાદીકો લે.

શએર.

ફીરોઝ—હા યાસમેં ઉમીદલી કુછ કુછ મીલી હુધ

પુછો હમારે દીલસે મઝા ઇનતેઝારકા.

(દોનોં જાતે હયેં.)

બાબ દુસરા—પરદા આઠવા.

(જલાલશાહ ડાકુડી જહોપડી;)

જલાલશાહ—

ગાના.

મયેં હું કાલા માર લગા તાર કરં ખવાર

છસે ચાહું મયેં એકબાર

ધનતર ચલાઉં મનતર ચલાઉં અનતર ચલાઉં.

કુંકુનાર—મયેં હું.

ફીતરત ફનકર નીતનએ છલબલ
સીયાના મસતાના દાના અપને ઢંગંકા હું ધનસાન
યહુ શાએતાનેકે કાઢું કાન હાં એસાહું મકાર-મેહું.
ઝખાની.

મેરે ફંદસે કોઇ નીકલ સકતા હુયે મેરે વારસે કોઇ નીકલ
સકતા હુયે મયે વોહ બલાએ બેદરમાં હું કે જીસકો તાકા
ઉસકો સૈસૈમે મારા જીસપર હાથ ડાલા ઉસકો તારીક
ગારમે ઉતારા અએ જાનેમન આજ એક ગીરફતારે રંજો
મેહુન ઇસ ગુલશને ફનામે કદમ ધરનેવાલા હુયે હુમારે
દામે બલામે ફંસને વાલા હુયે મુજહે અલી ઉસકી ખખર
મીલી હુયે એાર બહોત મોતેખર મીલી હુયે.

બીબીકમાલ-ફીર કયા કહેના હુયે અખ ઝુરર ઉસકો ફાંસો અએ
મોકા પાકર મારલી ડાલો મગર સચ કહેના મએ કએસી
ફીતનએ રોઝગારહું હુરબાતમે તુમારી મદદગારહું ધન-
સાનોંકો માર ડાલના બાએ હાથકા ખેલ હુએ કયું કે
મલેકુલ મોતસે હુમારા મેલ હુએ.

- જલાલ-અરે ચુપ ચુપ વોહ આ રહે હુએ. (ઢાપુર એર શીરોઝ આતે
હુયે જલાલશાહ તમબીદ શીરાતા હુયે.)

કાકુર-અએ પીરસાહેબે કમાલ હુમારા હાલ હુયે તકાનસે બેહાલ
અગર ઇનાયત કીજીએ તો હુમ યહાં રાતભર ઠહેર જાએ,
એાર સુખહુકો અપના રાસતાલે.

જલાલ-નહીં જનાખ યહાં દુનયાંદારોંકા કયા કામ હુયે યહાં
ઝાહીદાંકા મુકામ હુયે.

ફીરોઝ-આપકા ઇસમે કયા તુકસાન હુયે અગર ઇજાઝત દીજીએ તો
એહસાન હુયે હુમ આફત ઝંદ હુયે મુસીબતકે મારે હુયે.

જલાલ-તુમારી ગરી બુલ વતનીપર રહમ આતા હુયે વરના
ખન્દા યહાં કબ કીસીકો ઠહેરાતા હુયે અએ રાતકો યહાં
ઠહેરો એાર સુખહુકો ચલે જાએ.

કાકુર-અએ હુઝુર હુમે હુયે દીલો જાનસે મનઝુર (ઢાપુર જાગતા હુયે
શીરોઝ સોતા હુયે.) ખુદા જાને કયું દીલ પરેશાન હુએ ખવાહ
બલજાન હુએ ફીરોઝકો તો સોનેદું એાર મે જાગતા રહું
ધન લોગોંસે મુજહે ખટકા હુએ શાએદ કુછ ધેકા હુએ
(ઢોંગસે સોજતા હુયે.)

જલાલ-યહુ સોજાએ તો હુમ અપના કામ ખનાએ આફમી માલ-
દાર હુયે શાએદ કોઇ તાજદાર હુયે એક તરફ મએ જાઉં

=====

દુસરી તરફ તુમ જાઓ એકકો મઝેં દુસરેકો તુમ અદમકા
રાસતા દીખાઓ.

કાકુર-યા ઈલાહી યહ કયા ઇસરાર હયે જખહી મેરા દીલ એકરાર
હયે અઝા હુવા જો મૈમે સૌયા વરના ગઝખહી હોજતા
અખધને કરીશમા દીખાતાહું ધનકી બદમ આશીયોંકા
મઝા અખાતાહું ઇસ જહોપીમે આગ લગાતાહું ઓર
દીરોઝકો લેકર નીકલ જતાહું (જહોપીમે આગ લગતેસે સખ આગ
ખુજાતે હયે ઓર કાકુર દીરોઝકા લેકે નીકલ જતા હયે.) હુઝુર
ભાગીએ હમને બડા ધોકા ખાયાથા કીસમતને ડાકુઓમેં
લાકંસાયાથા અખ યહાંસે ચુપકે ચલતો ઓર ધન બદમ-
આશોંકો જલને દો (દે નો ચલે જતે હયે.)

ડરાપસીન.

ખાખ તીસરા-પરદા પહેલા.

(શાહહુમાયુન ફરકા દરબાર.)

ગાના.

રામીશગર-રહે સરવરકે જમજમ સરપર પુરઝર તાજેમેહુરે મુનવ્વર-
ચમચમ ચમકે હર પલછીનપર સુરજ ચંદરસેલી બડકર
સારે જહાંકે હુકમ રવાપર હુકમ તેરાહો બંદા પરવર
હમદીલ મીલકે ગાએ બજાએ નાચ દીખાએ દીલકો લુભાએ
ખુશહો હો કે કહે દરબારી ધાધા કીટકીટ ધુમ કીટધા
તકધીન કીટ તીક ગીદદી ગીનધા

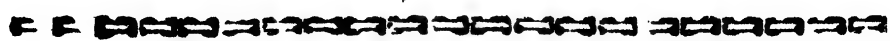
(બાદશાહકા ખાના)

ઝખાની.

ચોખદાર-હુઝુરે આલીકા બલન્દ એકખાલ દુશમન રહેં પામાલ
એક હકીમ કહીસે આયાહયે બારયાબીકી આરઝ રખતા હયે.
હુમાયુંફર-અલી ખુલાઓ ફેરન હાઝીર કરો (ચોખદાર હકીમકો
લાતા હયે) હકીમ સાહેબ આપકા કહાં મકાન હયે કયા
પતા નીશાન હયે.

હકીમ-ખુમાં બરખાદોંકા કયા પતા કયા નીશાન જહાં ઐઠ ગએ
વોહી હમારા મકાન દુનયાંમેં ફેરના હમારા કામ હયે
ગુમનામો નીશાં હમારા નામ હયે.

હુમાયુંફર-ઐર છસ ગરઝસે હકીમોંકી દરબારમેં તલબી. હએ
વોહ સીરફ ઇતની હએ કે મલેકા બહોત બીમાર હયે

ખુદા જાને કયા આઝાર હુએ હુઝારોં તખીયાંને ઇલાજ
કીયા મગર કુછ ફાએદા ન હુવા મજબુર હોકર મએને
ઇશતેહાર દીયા કે જીસ શખસકે ઇલાજસે શફા હોગી
ઉસકી ઇનાયત લાઇનવેહા હોગી ઇસકદર ઝરોમાલ
દુંગા કે નીહાલ કરદુંગા; જે માંગેગા વોહી પાએગા.

હકીમ-મરીઝકા હાલ તો દેખનેસે માલુમ હોગા ઉમ્મીદ હુએ કે
ખુદા શફાદેગા લીકીન એક અરઝ હુએકે હુઝર મુજહે
કોલ દેંગે કે બાદ સેહત મલેકએ આલમ જે મએ માં-
ગુંગા વોહી પાઉંગા.

હુમાયુંકર-એશક મેં કોવલ દેતાહું ઓર ઝરર કોલકો પુરા કરંગા
જે માંગેગે દુંગા મરદોંકા કોવલ જાનકે સાથ હુએ જાનસે
જાઉ મગર કોવલ ન જહુઠા હોગા ગરઝખાનદી હુએ તો
ફીર વાદાલી પુરા હોગા.

હકીમ-એહતર હુએ અખ દર ન કીજએ મુજહે મરીઝકો દીખલા-
ઇએ ઇનશા અદલાહ જલદ શીફા હોગી.

હુમાયુંકર-અયે વઝીર ખાતદખીર દર નકરો જલદ હકીમ સાહેબકો
મહલમે પહોંચાઓ મલેકએ આલમકો દીખલાઓ.

હકીમ-મગર હુઝર એક શરત હુએ ઝરર કે બન્દકો તખલીયા
હુએ મનઝર.

હુમાયુંકર-જીસ તરેહ હકીમ સાહેબ ફરમાએ તામીલહો ઇસ
હુકમમે તાજલહો.

બાબ તીસરા પરદા-દુસરા.

(રાસતા.)

પ્રશામશાદ-(આકર) મીઝાજે શરીફ મએલી કયા આફતે રોઝ
ગારહું ઓર કયસે કયસે ઉલ્લુ ફંસાતાહું અપને ટકે સીધે
કરતાહું મસલ મશહુર હુએ શયેતાનસે કોઈ કીતનાહી
ભાગે વોહ રહેતા હુએ આગેકા આગે સામનેસે આડે
મીરઝા આતા હુએ વોહ તીરછે મીરઝાકી લડકી મુમતાઝપર
આશીક હુએ અખ ઇસકો ઓર ચકમાં દેતાહું ઓર
તીરછે મીરઝા તો ઉસકી બીબી ફીતનાપર રોદા હુએ
ઉસકો દુસરી તરેહ બનાતાહું (આડે મીરઝા આતા હુએ)
મીઝાજે શરીફ.

આડેમીરજા-મીઝાજે શરીફ કહીએ મીયાં સમશાદ ઉસ રોજ તો
વોહુ આફતે જાં ખુખ ઘોડા દેકર નીકલ ગય.

સમશાદ-ખીલકુલ ઇસ તરહ જયસે કોઈ રંડી અપને ચાહને વાલેકો
છોડકર કીસે સંનડે આશનાકે પાસ ચલી જતી હયે મગર
કયા મુઝાએકા હયે વોહુલી અંદાઝો માશુકાના હયે વોહુ
તો આપપર જાનસે ફીદા હયે નીકાહપર રાઝી હયે.

આડેમીરજા-નીકાહ કરનેપર રાઝી હયે કયા તુ સચ કહેતા હયે.

સમશાદ-ખીલકુલ સચ કહેતાહું બલકે જો કહેતાહું કર દીખાતાહું.

આડેમીરજા-અચ્છા ફીર કય.

સમશાદ-કલ તુમ ખુખ બન સંવરકર નીશાનકા હાથી બનકર
આના ઓર અપને ચારકો ગલે લગાના.

આડેમીરજા-અચ્છા તો મે અખ જાતાહું લે ચહુ તેરી ફીસ.

(દસરૂપૈકા નોટ દેતા હયે)

સમશાદ-દેખા ઇજાનીબકા ચકમાં હજરત મીઝાજે શરીફ.

તીરછેમીરજા-(આકર) મીઝાજે શરીફ મીયાં સમશાદ.

સમશાદ-મીઝાજે શરીફ અખ ઇસેલી ઉદલુ બનાતાહું અજી
હજરત મએ તો આપહીકે પાસ જાતાથા ખુખ હુવા જો
આપ મીલગએ.

તીરછે-કયું ખેર તો હયે.

સમશાદ-અજી જનાખ આપકી માશુકા બલંદ અતવારને લેજાથા
યાને આપકા સીતારા નજીસ જુરજે અકરબસે નીકલકર
હીમાલીયા પહાડકી ચોટી પર જકર ચમક ગયા અખ
કયા હયે દરીયાએ ગામતીકા પુલ ટુટ ગયા લીજીએ વોહુ
આપસે નીકાહ કરને પર તઇયાર હયે કલ આપ મેરે મકા-
નપર આ જઇએ-વસલે ચારકે મએ ઉડાઇએ.

તીરછે-મીઝાજે શરીફ (દસ રૂપીએ દેતા હયે.) અચ્છા બન્દા રૂખ-
સત કલ હજર ઓરલી દુંગા.

સમશાદ-અખ મેં ઉનકી ખીવી ફીતનાકો ખર કરતાહું ઓર મુમ-
તાઝકો સમજહાતાહું ઇનકા નીકાહ મુમતાઝકે સાથ આડે
મીરજાકા નીકાહ ફીતનાકે સાથ પડાતાહું ઓર ખુખ
ઉદલુ બનાતાહું.

બાબ તીસરા-પરદા તીસરા.

(તસનીમકા ખીમાર નજર આના સહેલીયોંકા દીલ બહેલાના)

ઝખમની.

(૧) સહેલી-શાહઝાદી સાહેબા હરવકતકે જી જલાનેસે ફાએદા
ખવાહમખવાહ તનકે ધુલાનેસે ફાએદા-ઝરા
હંસીએ બોલીએ દોઘડી બાગકી સૈર કીજીએ દખીએ
ચેહ આપકી કયા કયેફીઅત હયે નસીબે દુશમના
કયા ખુરી હાલત હયે.

(૨) સહેલી-હયે હયે કયા ઝરાસા મુંહ નીકલ આયા કયા નખલે
જવાનીમેં યહી ફલ આયા ખુદાકે વાસતે ઉઠીએ
ખાતે કીજીએ હરવકતકે પડે રહેનેસે તખીઅત
પરેશાન હોગી ખવાહમખવાહ તકા નહોગી.

તસનીમ-આરામ તો કીસમતહીમે નહી લીખા હયે જો કુછ
તકદીરમેં હયે વોહ ખુશર હોગા તુમ યહાંસે જાઓ ઝયાદા
ન સતાઓ કયસા દીલ બહેલાના ઓર કીસકી સૈર યહાં
તો દીલ હયે ઝી-દગીસે સૈર.

શએર.

વોહ વલવલા વોહ શગ વોહ હાલત નહીં રહી
જખ દીલ નહીં રહા તો નઝાકત નહીં રહી
આહ મુજહે તડપનેકી એજાઝત નહીં ગમેંસે દમ લેનેકીલી
કુરસત નહીં.

શએર.

ન તડપનેકી એજાઝત હયે ન ફરયાદકી હયે
ધુટકે મરજઉં યહ મરઝી મેરે સધયાદકી હયે

૧ ગુલઅંદામ-શાહઝાદી સાહેબ હકીમ સાહેબ આતે હયેં નખઝ
દખના આહતે હયેં.

તસનીમ-ખુદા જાને કીતને હકીમ આએ ઓર કીતને ચલેગએ
દરદ દીલકી દવા કીસીસેલી નહીં હુમ.

ગુલઅંદામ-નખઝ દીખાનેમેં કયા તુકસાન હયે આપકા કીધર
ધીયાન હયે. (સહેલીએસે) તુમ સખ ઈસવકત જાઓ
મયેં હકીમ સાહેબકે ખુલાતીહું ઓર શાહઝાદીકે
દીખાતીહું (સહેલીયા જાતી હયે હકીમશાહેબ આતે હયેં
શાહઝાદી સોમ્ હયે ગુલઅંદામ પાસ ખડી હયે.)

તસનીમ- ગાના.

કાસે કહું આલી ખીરહાકી ખતીયાં
ખીરહાકી ખતયા આલી ખીરહાકી ખતીયાં-કાસે.
સજન મોહન બેકલ ફરદીની
તનમન લેકર પરીત નકીની-કીની-કીની-કીની
ન કરતે ખતીયાં ન લીખતે પતીયાં
ધડકત છતીયાં ફડકત અંખીયાં હંસતી સખીયાં
પલછીન મનકો કલ નપડત મોરે
પ્યારે પીતમ ખીન દીન રતીયાં-કાસે કહું.

તસનીમ-મરીઝે ઇશકપર રહેમત ખુદાકી
મરઝ બડતા ગયા જુનું દવાકી
મરીઝ ઇશકકો તખીબસે કયા કામ ઇસ મરઝકા મોત
હયે અંજમ કયું મેરે દીલકો જલાતે હો ખ્યાહમખ્યાહ
સતાતેહો.

હકીમ-અદલાહ અદલાહ ઇસકદર બે એતેનાઈ આશીકે શયેદાસે
ઇસકર કજઅદાઇ યહલી હયે એક શાને દીલરખાઇ ઝરા
આંખે ઉઠાકર દેખો ઇધર તો ધીયાન કરો.

તસનીમ-હકીમ સાહેબ તશરીફ લેખાઇએ તકલીફ ન ફરમાઇએ
મુજહે વોહ મરઝ હયે જીસકા ઇલાજહી નહીં હયે.

ગુલઅંદામ-શાહઝાદી સાહેબા અયેસા કોનસા મરઝ હયે જીસકી
દવા નહી વોહ કોનસા દુખ હયે જીસકા ચારા નહીં.

હકીમ-અદાસે દેખલો જાતા રહે ગીલા દીલકા બસ એક નીગાહપ
ઠહેરા હયે ફેસલા દીલકા.

તસનીમ-આહ હકીમ સાહેબ આપ ઇલાજ કરને આએ હયે યા
ઇસકજતા ને અચ્છા કરને આએ હયે યા જલાને ખુબ
મુઝદા બાદ અએ મરગ ઇસા આપહી ખીમાર હયે
આપ કયા ઇલાજ કરેંગે.

હકીમ-પ્યારી તસનીમ અબ ઝીયાદા ન સતાઓ ઝરા આંખ
ઉઠાઓ નઝર મીલાઓ.

તસનીમ-હયે યહ કયા ગુફતગુ હયે હકીમ અજબ ઉદ્ધુ હયે
(ખદા હોકર ઉઠતા હયે) હયે કોન પ્યારે ફીરોઝ.

ફીરોઝ-જી હાં વોહી દીલસોઝ (દોનો લીપટ જાતે હયે)

ગુલઅંદામ- (હંસકર) કયું દેખા પ્યારી શાહઝાદી એજાઝે મસી-
હાઇ કીસકદર મોવસ્સર નીકલી મેરી દવાઇ કયા જલદ

હુવા આરામ અખ તો મીલગયા આપકા દીલારામ
ખુશી હયે હર રંજકા અનજામ.

તસનીમ—પ્યારી ગુલઅંદામ તેરે શુકરએ મે કાસીર હુએ જખાન મેં
હુંઝેરે ખારે એહસાન તુને વોહ કામ કીયા હુએ ગાયા
સુજહકો મોતકે મુંહસે નીકાલ લીયા હુએ પ્યારે ફીરોઝ
તુમસે ઈલાહેદા હોકર મએ ને ઇસકદર મુસીબતે ઉઠાધ
કે ખુદા દુશમનકોલી ન હી ખાએ જંગલોં આર પહાડોંમે
ફીરના ડાકુઓંકે જલમેં ફંસના ઘોખી કે દામમેં આના
ખુદા જાને કયા કયા મુસીબતેં ઉઠાધપર શુકર હયે ખુદાકા
કે તુમકો દેખા અંજામ અખયેર હુવા.

ફીરોઝ—પ્યારી મેં સખ સુન ચુકાહું મએંલી ધની મુસીબતોંમે
મુખતીલાયા ખુદા જાને તુમારે ફીરાકમેં કયા કયા અલમ
ઉઠાએ તુમને ખુખ ઇશક ખાઝીકે મઝે ઉઠાએ.

તસનીમ—ચહ કયા કહો મુજહે બેવફા બનાયા હાએ તુમહી જખ
અયસા કહોગે તો મેરી ફરયાદ કોન સુનેગા.

ફીરોઝ—હયે પ્યારી ખફા હોગધ હંસી હંસીમેં ખોગડ ગધ.

તસનીમ—આપકી અચ્છી હંસી હયે કીસીકા દીલ જલે આર
આપ ખુશહોં.

ફીરોઝ—પ્યારી ખતા હુધ મોઆફ કરો દીલ સાફ કરો મએં તો
હંસતાયા કયું પ્યારી મોઆફ કીયાના (મોસા લેતા હયે)

તસનીમ—(હંસકર) અલગ હટો, તુમહે શરમ નહીં આતી હમેં
અયસી દીલ લગી એક આંખ નહીં લાતી.

ગુલઅંદામ—હુઝુર દેર ન કીજએ કહીં રાઝ ખુલજાએ તો ખના
ખનાયા ખેલ ખીગડ જાએ.

ફીરોઝ—હાં સચ હયે પ્યારી અખ મએં જાતાહુંખાદશાહસે ઇનઆમમેં
તુમકો માંગતાહું આર તુમારે વાલીદકોલી ખુલાતાહું
કયું કે ઉતકા હોના ઝૂર હુએ કહો તુમકો મનઝુર હુએ.

તસનીમ—જેસી તુમારી ખુશી મએં હું હર તરહસે રાઝી જાએ
પ્યારે ખુદાહાફીઝ (ફીરોઝ જાતા હયે)

ખાખ તીસરા—પરદા ચૌથા.

(શમશાદકા મકાન.)

શમશાદ—આજ રોઝે સધદ હુએ જસકી તમન્નામે સૈકડોં સર પટક
પટકકર મરગએ જાનસે ગુઝર ગએ મગર નસીબ નહુવા

~~~~~

જનાખ આપ ખડે ખુશ નસીખ હયે કે ઇસકદર જલદ દાવોં ચલગયા આપકા માથુક આપકો મીલગયા વો દેખીએ આપકે હાસ્ત આડેમીરઝાલી તશરીફ લા રહેહયે.

તીરછેમીરઝા—મીઝાજે શરીફ.

શમશાદ—આપ દોનો હાસ્તોંકા એક સાથ નીકાહ હોતા હયે ખસ અખ ઝરાસા વક્કા હયે મએ જતાહું ઓર માથુકોં વો કાઝી સાહેબકો ખુલાલાતાહું (શમશાદ જતા હયે)

આડેમીરઝા—મીઝાજે શરીફ ખુખ દોનો હાસ્તોંકી ખાના આ-ખાદી હુમ.

તીરછે—સીરફ શમશાદકી ખદાલત હકીકતમેં ખડા ખએર ખ્યાહ હયે ઉસ ઝાલીમકો રાહુપર લાના ઇસીકા કામ હયે.

આડે—અજી આફતકા પર કાલા હયે આશીકોકે મીઝાજકા થરમામીટર આલા હયે (કાઝી ઓર દોનો ઓરતે નકાખ ડાલકર આતો હયે.)

કાઝી—મીઝાજે શરીફ અખ ઝીયાદા દર અચ્છી નહીં નેક કામમેં તાખીર અચ્છી નહીં.

તીરછે—ફીર કયા દર હયે યહાં ખુદ જલદીમેં ખએર હયે.

કાઝી—(હાથ મીઝાકર) ઇલાહી જખતક દુનયાંમે બેવકુફી ઓર હે-માકત હયે ઓર ઝમીન પર રંડીયાં બાકી હયેં યહુ જોડેલી બાકી રહે.

આડે—(અપની બીવી શીતનાસે) પ્યારી અખ તો સુરત દીખાઓ.

તીરછે—(અપની બેગી મુમતાઝસે) જાની ઝીયાદા ન જલાઓ.

કાઝી—હાં હાં બીબીઓ નકાખ ઉઠાઓ અપને આશીકોંકો સુરત દીખાઓ.

મુમતાઝ—(નકાખ ઉઠકર) મીઝાજે શરીફ આડે મીરઝા ઓર મીરછે તીરઝા.

ફીતના—(નકાખ ઉઠકર) મીઝાજે શરીફ (દોનોં હૈરતમે રહે જતેહયે.)

કાઝી—(હાડી નીકાલકર) મીઝાજે શરીફ (શમશાદ ઉતકી નકલ કરતા હયે)

બાખ તીસરા—પરદા પાંચવા.

(શાહી મહલ.)

હુમાયુંફર—હકીમ સાહેબ આપને મેરે ઝખમે દીલકો મરહુમ લ-ગાયા મુરદા આરઝુઓંકો જગાયા પઝ મુરદા દીલકો

ઝીન્દા બનાયા જે ઇસકદર જલદ શાહઝાદીકો અન્ધા
કીયા અખ જે માંગીએ મયેં વોહી દુંગા કોલસે ન
ફીરંગા.

ફીરોઝ-હુઝુર કયા ફરમાતે હયેં ખુદાકી મરઝી યહીથી શાહઝાદીકી
મેરે હાથ શકા લીખીથી મગર હુઝુરે વાલા અપને કઓ-
લપર કાએમ રહીએ મએ જે માગું વો મુજહે દીજીએ.

હુમાયુન્ફર-એશક કઓલ પુરા કરંગા જે કુછ માંગો મએં દુંગા.

ફીરોઝ-લેકીન એક અરઝ હયે કે આપ શાહઝાદીકે સેહહતકા એક
જશને આમ કરેં જુમલા સલાતીનકો મદદી કરેં ઓર
શાહે ઇરાનકોલી ખુલાઓં ઉસવકત સરે દરબાર મએં
ઇનઆમ માગુંગા તાકે સખ જાનેં મેરે કમાલકો પહેચાનેં
ઓર હુઝુરકા નામ હોગા ગરીબોંકા કામ હોગા.

હુમાયુન્ફર-અન્ધા મએં ઇસવકત સામાન કરતાહું ઓર તુમ જીસ
જીસકો ચાહો ખુલાઓ ફોરન લીખ લેજો મએં
જશનકા હુકુમ દેતા હું. (દોનો જાતેં હએં)

બાબ તીસરા-પરદા છૂટા.

(શાહીબાગમેં સામાને જશન મોદદયા હયે બાદશાહ વજુમલા
સલાતીન હાઝીર હયે શાહઝાદી નકાબ ડાલકર આતી હયે)

હુમાયુન્ફર-અયે શાહાને ઝીવીકાર મેંને આપકો ઇસ વજહસે તક-
લીફ દી હયે કે શાહઝાદીને ગુસ્સે સેહહત કીયા ઇસકે
સખત મરઝસે આરામ હુવા આપ લોગોંકે સામને મે-
ઉસ તખીએ હાઝીકકો સીલાદુંગા જે કુછ માંગેગા
કોલકે મોવાફીક દુંગા કોઇ હયે હકીમ સાહેબકો સાથ
ઇઝઝતકે લાઓ. (ચોપદાર જાતા હયે હકીમ સાહેબકો લાતા હે)

ફરખસીયર-હયેં ફીરોઝ તુમ કહાં યહ તે બાબત કયસી.

ફીરોઝ-સખ અરઝ કરતાહું કુલ હાલ બયાન કીએ દેતાહું.

હુમાયુન્ફર-હાં હાં જલદી બયાન કરો યહ કયા મોઆમીલા હએ.

ફીરોઝ-હુઝુર અઉવલ તો એક હીકાયત બયાન કરતા હું ફીર
અપના હાલલી બયાન કરતાહું સુનીએ એક મુલકમે
એક શખસથા ઉસકે દો લડકેયે જીસ વકત વોહ ગુઝર
ગયા તો એક ભાઇને કુલ દોવલત દઆલીયા ઓર અધ્યા-
શીમે ઉડા દીયા દુસરે ભાઇકો ધતા બતાયા વોહ મજબુર

હોકર એક અંગને વફાદાર દોસ્તકે પાસ ગયા કુલ અહવાલ બયાન કીયા તો દોસ્તને બહોતતસ્દલીદી હીરમત બઝાઈ ઓર રૂપીયા દીયા તીજરતકે વાસતે રવાના કીયા ઓર ઉસ શખસકી એક દુખતર ખુરજે શાહીસે મોહખ્ખતથી બાહુમ દાનોંકી ઉલફતથી ઉસ ગુલે ખુબીસે વોહ આંખરી મુલાકાતકો ગયા ઓર કુલ હાલ બયાન કીયા વોહભી મઆ અપની સહેલીયોંકે સાથ ચલી કુરકતકી તાખ નલાસકી જહાઝપર ઉસકે હમરાહ સવાર હુઈ ઓર રાસ-તેમેં તુફાનસે જહાઝ ફટા એક દુસરેસે ખીછડા ઉસ વકત કીસીકો ઝીન્દગીકી ઉમ્મીદ નથી મોત આખોંકે સામને ફીરતીથી ખુદાકી કુદરતસે સખ બચગએ ઓર ફીર ઇસ તરહ મીલે કે વોહ શાહઝાદી તો બહેતી હુઈ કીનારેપર પહુચી ઓર એક ઘોખીને ઉસકો નીકાલા ખુશકીમેં લાયા ફીર અપના ઇશક જતાયા બહોત દીક કીયા ફીર મુસીબત ઝદા શાહઝાદી અપની અસમત બચાકર વહાંસે ભાગી ફીર જંગલમેં ડાકુઓંકે કબજેમેં આગઈ વહાંભી દુખ પાયા એક આફતસે બચી તો દુસરીમેં ફંસ ગઈ અચન ઉસવકત જખકે ડાકુ ઝખર દસતી કબજ કરના બાહુતાથા એતનેમેં એક ગોલી ઉસકે લગી ઓર સીનેકો તોડતી હુઈ પાર નીકલ ગઈ ઉસવકત કોઈ બાદશાહ આ-ગયા ઓર શાહઝાદીકો અપને મહલમેં લેગયા.

હુમાયુંફર-હાં ફીર કયા હુવા જલદ બયાન કરો.

ફીરોઝ-ગરઝ વોહ બાદશાહભી ઉસપર આશીક હોગયા શાદી કરને પર મજબુર કરને લગા મગર શાહઝાદી ઇશક કે દામમેં પહેલેસે ગીરફતારથી ઉસકી ચહી તકરારથી ગમે કુરકતમેં ધુલતે ધુલતે ખીમાર હોગઈ મુસીબતોંકા શીકાર હોગઈ ઇસીતરહ ઉસકા આશીકે નાકામભી દુખ ઉઠાતા હુવા ચલા જતાથા કે ઉસકા એક વફાદાર ગુલામ જે દરીયામેં ડુબનેસે બચાથા વોહ મીલા ઓર કુલ અહવાલ શાહઝાદીકા બયાન કીયા કયું કે વોહ એક ઓર સહેલી જ ડુબનેસે બચીથી પહેલે ઉસ મુલકમેં શાહઝાદીકા પતા લગાએથી ગરઝ હઝારોં મુસીબતોં ઝેલકર વોહ વહાં પહોંચા ઓર હકીમ બનકર બાદશાહસે કોવલ લીયા ઓર શાહઝાદીકો અઆ કીયા ઓર બાદશાહને ઇનઆમ દેનેકે લીએ જશને આમ મુકરર કીયા અબ બતલાઇએ કે ઉસ હકીમકો કયા ઇનઆમ મીલના ચાહીએ.

હુમાયુન્કર-(ધખરાકર) બેશક ઉસકો ધનઆમમે વોહ મહજબીન મીલના ચાહીએ.

ફીરોઝ-(ફરરખસીયરસે) ઓર હુઝુર ઉસ શાહઝાદીકે વાલીકે રહેમ કરના ચાહીએ યા સજા દેના ચાહીએ.

ફરરખસીયર-બેશક રહેમ કરના ચાહીએ ઓર મોઆફી દેના ચાહીએ.

ફીરોઝ-અચ્છા તો મુલાહીઝા ફરમાધએ વોહ ખાકસાર હુઝુરકે પેશે નઝર હએ ઓર વોહ શાહઝાદી મહલે શાહીમે હએ અખ હમ દાનોંકી ઝીન્દગી હુઝુરકે રહેમપર મઓકુફ હએ ચાહે મોઆફ કીજએ યા ઉસકે ખેલાફ કીજએ.

(તસનીમ ઝાહીર હોઠર ખાપસે મીલતી હએ.)

તસનીમ-અજબાજન મએને આપકો બહોત સદમાં પહોંચાયા મેરા કુસુર મોઆફ કીજએ.

ફરરખ-બઝોર બેટી મએને કુસુર મોઆફ કીયા તુમ દાનોંને બહોત મુસીબતેં ઉઠાધ હએં.

ફીરોઝ-(હુમાયુન્કરસે) ઓર હુઝુરેવાલા હમારા ધનઆમ હમે દીજએ.

હુમાયુન્કર-બેશક તુમને બહોત મુસીબત ઉઠાધ અખતક મએ શાહઝાદીકા અશીકયા અખ ઉસકા લાઘહું નીહાયત ખુશીસે મએં તુમકો શાહઝાદી દેતાહું અપના કઓલ પુરા કરતાહું.

ફરરખ-મએનેલી તુમારા કુસુર મોઆફ કીયા ઓર શાહઝાદીકા બખુશી અતા કીયા.

ગાના.

રામીશગર-મગન મગન સલી આજ મનમે;

સકલ લનત તાન મધુર સુરનમે-મગન.

હએ યહી દુવા અખ સદા અએશો ખુશી દેસે ન કલી-મગન.

બહુર તઓર અખ તો દઓર આયા શાદીકા

ખાના આબાદીકા-કઓસા નીકા નીકા હએ.

ઝમાના ખુશહાલીકા અયસે જવેદાની

દૌરે શાદમાની દમકામરારહે યઝદાની

શાદકામ શાદકામ દુલાસે દુલહન મીલી-મગન.

ઝખાની.

ચોખદાર-હુઝુરે આલીકા બલનદહો એકબાલ ઝીયાદા હો જહો

જલાલ કોઇ શખસ હાઝીરે દરખાર હોના ચાહતા હએ.

હુમાયું-બુલાઓ અયેશકા શરીક બનાઓ.

(શગશ આતા હયે શીરોઝ લીપટકર મીલતા હયે.)

શીરોઝ-ભાઈ શમસ મએ આપકા દીલો જાનસે મશહુર હું આપને અયસી દાસતી ભાઈ કે કયા કરેગા હકીકી ભાઈ હુઝુર યહી વોહ મેરા દાસ્ત હએ જસને મુસીબતોમે સાથ દીયા રંજે અલમસે ખચા દીયા ઇસકા મુજહુપર બહોત બડા એહસાન હએ એર ગુલ અંદામનેલી હકકે વફાદારી અદા કીયા અગર હુઝુર ઈન દાનોંકીલી સાથહી શાદી હોજાએ તો જશનકા દોચન્દ મઝા આએ.

હુમાયું-હમેં મનઝુર હએ તુમારી ખુશી હરતરહ મનઝુર હયે.

કાકુર-(ગુલઅંદામકા હાથ પકડકર) અરે લોગો દોડો મુજસે મેરી માશુકા છીનતે હયે દરબારમેં કુલમ કરતે હએ.

શીરોઝ-પ્યારે કાકુર હર વક્તકા મઝાક અચ્છા નહીં હોતા.

કાકુર-અખ દનેકા વક્ત આયા તો દીલ લગી હોગઈ વાહ અચ્છી દીલ લગી હુધ કીસીકો ઘરમેં બુલાકર લુટલો.

હુમાયું-અખ જલદી કરની ચાહીએ શાદીકી રસમ અદા હોની ચાહીએ ચોખદાર કાઝી સાહેબકો બુલાઓ.

(કાઝી સાહેબકા આકર શીરોઝ એર નશીમનકી શાદી કરના તસનીમક અકદ શીરોઝ કે સાથ શમસકા ગુલઅંદામ કે સાથ કરના સખકા ખુશી મનાના.)

કાઝી-અએ ખુદાએ ખરતર જખતક ઝમીનો આસમાન કાયમ હયે એર જખતક ફલકપર સીતારે ચમકતે હયેં યહ ચારેં અખતરે હુરન કાયમ રહે એર તેરે સાયએ આતે ફતમે ફુલેં ફલેં.

સખ-આમીન આમીન આમીન.

કાકુર-હાએ મએ તો આજ યતીમ હોગયા સારી ઉમરકા માલ એક લમહેમેં ગારત હોગયા.

(૧) દરબારી-યહ જશને શાહુના મુખારકહો.

સખ-મુખારકહો.

(૨) દરબારી-અયસે જાવે દાના મુખારકહો.

સખ-મુખારકહો.

(૩) દરબારી-શાદી રચાના મુખારકહો.

સખ-મુખારક હો.

શબ્દ.

(૧) દરબારી-ઝખાને હાલસે ગુલ કહે રહે હુયે ખાગમેં ખીલકર
ગુલો ખુલખુલકા યાપર આજ ખીલ જાના મુખારકહો.

સખ-મુખારક હો-મુખારક હો-મુખારક હો.

કાકુર-ઝરા હમારે આકાએ નામદાર ઓર હમારી શાહઝાદીકી
શાદીકી મુખારકખાદ ગાએ ઓર હમારે પઝમુરદા દીલકો
તો બહેલાએ.

ગાના.

રામીશગર-હો મુખારક આજ હમે શાદીયાં
યમનમેં હુધ ગુલો ખુલખુલકી ખાના આખાદીયાં
કરો ઉમંગ દુલહા દુલહન સંગ
હોવે દુશમનકી ખર બાદીયાં
સખી આયા આજ સોહાગ નએ રંગ રચેલ
આએ ગાએ ખુશીકા રાગ નએ રંગ રચેલ
ધારાલી આલા ધારીલી આલા
દાનોંકા જોડા નીરાલા
ખને ખની હશરતક યું રહેં જૈસે ચાંદ ઓર હાલા
હો મુખારક આજ તુમેં શાદીયાં

તમામ શુદ્ધ.

નાટકના પુસ્તકો.

ગુલશને જે ખાર ઉર્ફ તમાશાએ પુરબહાર (કે) જેની

અંદર નાટકના ખેલો તથા પ્રખ્યાત ગજ-

લોનો સંગ્રહ કાઢો છે	...	...	૧ ૦ ૦
અન્નમે સખાવત ઉર્ફ બાદશાહે ખોદાદોસ્ત	...	...	૦ ૫ ૦
મકરેઝના ઉર્ફ અપસરે ચરતર	...	...	૦ ૪ ૦
તોહફે દીલકોશા ઉર્ફ નખ ઇન્દરસભા	...	...	૦ ૨ ૦
સોળને અસર અથવા મોહન દુઃખદર્શક	...	...	૦ ૩ ૦
નકશો સુલેમાનીનો ઉરદુ ખેલ	...	...	૦ ૩ ૦
ગુલશને બહાર અફઝા નખ દરીઆય ઇન્દર સભા	...	...	૦ ૨ ૦
અન્નમે સુખન ઉર્ફ તીરીયા ચરતર	...	...	૦ ૩ ૦
ગુલશને જે ખાર ઉર્ફ ખુલખુલે ખીમાર	...	...	૦ ૩ ૦
દાદે દરિયા ઉર્ફ બાદશાહે ખુદાદાદ	...	...	૦ ૪ ૦
શરાફ બદમાશ નાટક.	...	...	૦ ૮ ૦
ધ્રુવ આખ્યાનના ખેલમાં ગવાર્તા ગાયનો	...	...	૦ ૨ ૦
ચંદન મહ્યાગરી નાટક (આઠમી અવૃત્તિ)	...	...	૦ ૪ ૦
તમાશાએ નતિજાએ અરમત	...	...	૦ ૪ ૦
તમાશાએ ચાંદખી	...	...	૦ ૩ ૦
ચાંપરાજ હાંડાના ગાયનો	...	...	૦ ૧ ૦
હામાનના ખેલના ગાયનો	...	...	૦ ૧ ૬
ઇન્દરસભા ચીત્ર સુધાં	...	...	૦ ૨ ૦
ખવાખે હસ્તી.	...	...	૦ ૬ ૦
ખુબસુરત બલા.	...	...	૦ ૬ ૦
ગુલબકાવલી નવી	...	...	૦ ૪ ૦
ચતરાબકાવલી ગાયન	...	...	૦ ૧ ૬
ફસાનએ અખાયખ...	...	...	૦ ૪ ૦
બકાવલીના ગાયનો...	...	...	૦ ૧ ૬
લયેલી મજનુ	...	...	૦ ૨ ૦
તોહફે દીલપઝીર યાને બન્ગરા નાટક...	...	...	૦ ૦ ૬
અલીબાબા ચાલીસ ચોર	...	...	૦ ૩ ૦
ચંદ્રબદન મોહી ચાર	...	...	૦ ૨ ૦
શરાબ તાર ખાનુ ખરાબ	...	...	૦ ૨ ૦
હરીસચંદરના ખેલના ગાયનો...	...	...	૦ ૨ ૦
જોહરા ખુરશીદના ખેલના ગાયનો	...	...	૦ ૨ ૦
કલે હકીકતરાયના ખેલના ગાયનો	...	...	૦ ૨ ૦
ગોપીચંદના ખેલના ગાયનો	...	...	૦ ૨ ૦
છેલબટાઉ મોહના રાણી	...	...	૦ ૨ ૦
ખુને જીગર	...	...	૦ ૬ ૦

મળવાનું ઠેકાણું—જમનાદાસ ભગવાનદાસ. બુકસેલર

લીંડીબજાર દુકાન નંબર ૧૦૬—મુંબઈ.

હીમાયતે ઇસ્લામની કીતાબો.

૦)૥૥ ઉરદુ કાયદો.	૦)~૥ દીનીયાતનો ૧ લોરી.
૦)~૥૥ ઉરદુ ૧ લી.	૦)~ " " ૨ જો રીર
૦)~૥૥ ઉરદુ ૨ જી.	૦)~૥ " " ૩ જો રીર
૦૧~૥ ઉરદુ ૩ જી.	૦૧ જીઓગ્રાફીએ હીન્દ.
૦૧~૥ ઉરદુ ૪ થી.	૦)~ સરફનહો ઉરદુ.

હીમાયતે ઇસ્લામકી કીતાબકો મીનીંગ ઉરદુ.

૦૦૥૥ ઉરદુ ૧ લીના મીનીંગ.	૦)~૥ ઉરદુ-૩ ના મીનીંગ.
૦૧~૥ ઉરદુ-૨ના મીનીંગ.	૦૧~ ઉરદુ-૪ના મીનીંગ.

બાલબોધ હરફ ઉરદુ શબાન.

	રુ. આ. પૈ.
શહાદતનામા બીબીફાતમા ૦-૧-૦	શહાદતનામા ૦-૧-૬
નવમહોગુલશન ૦-૧-૬	હાતમતાર્ક ૧ ૦ ૦
લોદાદોસ્ત નાટક ૦-૫-૦	સિંઘાસનવત્તીસી ૦ ૮ ૦
દરીઆઈ દર સમા ૦-૨-૦	નુરનામ ૦ ૨ ૦
ગુલશને કવ્વાલી ૦-૨-૦	ફેસાના આજાયબ ૦ ૮ ૦
નજમુજેયા ૦ ૪ ૦	નાજની પઠાણ ૦-૧-૬
સીપારાઅમયતસાઅલુન ૦ ૨ ૦	દુવા ગંજુલ અર્શ મયે ૦-૨-૦
તરતીબુસ્સલાત ૦ ૪ ૦	દરુદે અકબર ૦-૨-૦
સલાવતનામાહશરતઅલી ૦-૧-૬	શેરે માતમ ૦-૪-૦
પીકાખુલાસા ૦-૨-૦	યાસીન પનસુરા વગેરા ૦ ૩ ૦
કાલીગોરીકા શગડા ૦-૦-૬	ચહાર દુરવેશ ૦ ૧૨ ૦
હુજુતુલ હસ્લામ ૦-૧-૬	ગુલબંકાવલી ૦ ૮ ૦
સર્વાલ હમમ હુસેનની ૦-૦-૬	શાહીનામ ૦-૧-૬
	સુવ્વેકા સીજારા ૦-૪-૦

જમનાદાસ ભગવાનદાસ

બુકસેલર મીડીવજાર દુકાન નંબર ૧૦૯ મુંબઈ.

પોષ્ટ નંબર ૯.

